O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI
INV.№

Халқ сўзи

Ўзбекистон – келажаги буюк давлат

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган • E-mail: info@xs.uz • 2006 йил 24 июнь, № 121 (3920) Шанба

ИҚТИСОДИЙ ҲАМКОРЛИК ВА ИНТЕГРАЦИЯНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ЙЎЛИДА

МИНСК, 23 июнь (ЎзА махсус мухбири Анвар Бобоев хабар қилади).

Евроосиё иқтисодий ҳамжамиятининг саммитида қатнашиш учун Минскка ташриф буюрган олий мартабали меҳмонлар Беларусь Миллий кутубхонасининг янги бунёд этилган биносига йиғилдилар. Бу ерда Давлатлараро кенгашнинг тор доирадаги учрашуви бошланди. Унда Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов, Беларусь Президенти Александр Лукашенко, Россия Президенти Владимир Путин, Қозоғистон Президенти Нурсултон Назарбоев, Қирғизистон Президенти Қурманбек Бакиев ва Тожикистон Президенти Имомали Раҳмонов қатнашдилар.

Ҳамжамият Божхона иттифоқини тузиш ва ягона иқтисодий макон барпо этиш жараёнини жадаллаштириш, жаҳон иқтисодиёти ва халқаро савдо тизимига интеграциялашишда аъзо давлатларнинг саъй-ҳаракатларини мувофиқлаштиришни ўз олдига мақсад қилиб қўйган. Унинг асосий вазифалари сирасига эркин савдо тартибини расмийлаштиришни якунига етказиш, умумий божхона тарифларини, умумий молия бозорини, транспорт хизматининг ягона бозори ва ягона транспорт тизимини, умумий энергетика бозорини шакллантириш, сармояларнинг эркин ҳаракатини таъминлаш, савдо-сотиқнинг умумий қоидаларини жорий қилиш, давлатлараро мақсадли дастурларни амалга ошириш, аъзо мамлакатлар фуқароларига бутун Ҳамжамият ҳудудида таълим ва тиббий ёрдам олишда тенг ҳуқуқ яратиш, миллий қонун ҳужжатларини ўзаро яқинлаштириш каби масалалар киради.

Ҳамжамиятнинг 2004-2006 йилларга мўлжалланган ҳаракат дастурида умумий вазифаларни ҳамкорликнинг янги шакл ва механизмларини ишга солган ҳолда бажариш кўзда тутилган. Шу тариқа ягона умумий бозор ташкил қилиш мумкин. Интеграция йўлидаги ҳамкорликнинг асосий йўналишлари эса Божхона иттифоқини тузиш, ўзаро келишилган иқтисодий сиёсат юритиш, биргаликда энергетика бозорини шакллантириш ва ривожлантириш, Транспорт иттифоқини ташкил этиш ва аъзо давлатларнинг транзит салоҳиятини тўла ишга солиш, агросаноат мажмуида ҳамкорлик, ягона молиявий бозор ва хизматлар бозорини тузиш, ижтимоий соҳадаги алоқаларни кенгайтиришдан иборат.

Бу йўналишларнинг барчаси ўзига хос масалаларни ҳал этишни назарда тутади. Масалан, транспорт соҳасидаги тариф сиёсатини ўзаро мослаштириш, юк ташиш ҳажмини ошириш, божхона қоидаларини енгиллаштириш мақсадга мувофиқдир. Энергетика соҳаси сув-энергетика захираларини биргаликда ўзлаштиришни, электр энергияси таъминотини яхшилашни, сув ресурсларидан унумли фойдаланишни талаб қилади. Агросаноат мажмуи ўзаро келишилган қишлоқ хўжалиги сиёсатини юритиш, озиқ-овқат бозорини шакллантириш, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини ташиш, сақлаш ва сотиш харажатларини камайтириш, ушбу соҳада суғурта, банк, лизинг, биржа каби институтларни барпо этиш масалаларини қамрайди.

Давлатлараро кенгаш — Ҳамжамиятнинг олий органидир. Бундан ташқари, ташкилот ҳузурида Интеграция қўмитаси, Парламентлараро ассамблея, Ҳамжамият суди фаолият кўрсатади. Шунингдек, агросаноат, адлия, божхона, солиқ, суғурта, транспорт, энергетика каби алоҳида соҳалар бўйича кенгаш ва комиссиялар тузилган.

Минск учрашуви Ҳамжамиятнинг жорий йилдаги иккинчи саммитидир. Ўзбекистоннинг аъзо бўлиши муносабати билан ўтказилган биринчи саммит 21 январь куни Россиянинг Санкт-Петербург шаҳрида бўлган эди. Унда мамлакатимиз Ҳамжамиятга аъзо бўлиб киришининг тартиби белгилаб олинган эди. Бугунги саммитда бу жараён натижалари сарҳисоб қилинди.

Президентларнинг келишувига биноан Ўзбекистон жорий йил охирига қадар Ҳамжамиятда амал қилаётган барча битимларга қўшилиши керак. Мамлакатимиз шу чоққача 20 битимни ратификация қилди ва айни пайтда яна олтита ҳужжатни тасдиқлаш бўйича иш олиб борилмоқда. Умуман олганда, Ўзбекистон томони барча битимларни кўриб чиқмоқда ва бу мамлакатимиз Ҳамжамият доирасидаги мажбуриятларини бажармоқда, дейиш учун асос бўлади.

Бундан ташқари, саммитда "Марказий Осиё ҳамкорлиги" ташкилотининг (МОҲТ) Евроосиё иқтисодий ҳамжамиятига қўшилиш тартиби билан боғлиқ масалалар кўриб чиқилди. Чунки интеграция жараёнлари изчил ривожланиб боришини таъминлаш учун МОҲТ томонидан тузилган қатор муҳим ҳужжатлар, хусусан, сув-энергетика захираларидан фойдаланишга оид битимлар Ҳамжамият талабларига мослаштирилиши керак.

Президентлар Евроосиё иқтисодий ҳамжамиятини ривожлантиришнинг стратегияси ва тактикаси юзасидан ҳам фикр алмашдилар, Молиявий ва иқтисодий масалалар бўйича кенгашнинг ҳисоботини кўриб чиқдилар.

Ҳамжамият ташқи сиёсий фаолиятининг концепциясини ишлаб чиқиш масаласи ҳам муҳокама қилинди. Унинг халқаро ташкилотлар ва молиявий тузилмалар билан алоқалари фаоллашиб бормоқда. Масалан, яқинда Евроосиё иқтисодий ҳамжамияти ва Шанхай ҳамкорлик ташкилотининг котибиятлари ўртасида ҳамкорлик меморандуми имзоланди, Европа иқтисодий комиссияси билан музокаралар ўтказилди.

Давлатлараро кенгашнинг кенгайтирилган тартибдаги мажлисида Ҳамжамиятни ривожлантириш масалаларининг муҳокамаси давом эттирилди. Унда тузилмани тараққий эттиришнинг устувор йўналишларини ҳаётга татбиқ этиш бўйича ишлаб чиқилган чора-тадбирлар мажмуи кўриб чиқилиб, ўзгартириш ва қўшимчалар киритилди. Президентлар Ҳамжамият бюджетини шакллантириш ва ижро этиш тартиби тўғрисидаги низомнинг янги лойиҳасини кўриб чиқдилар.

Мажлисда Президентлар Ҳамжамият фаолиятини такомиллаштиришга, унинг доирасидаги кўп томонлама ҳамкорликни кенгайтиришга доир фикр-мулоҳазаларини баён этдилар. Қатор ташаббуслар, дастур ва лойиҳалар юзасидан фикр алмашдилар. Божхона иттифоқини тузиш борасидаги ишларни жадаллаштириш масаласини муҳокама қилдилар.

Ўзбекистон Президенти ўз нутқида савдо-иқтисодий ҳамкорликни, иқтисодий интеграцияни ривожлантириш ҳақида тўхталар экан, бунда хавфсизлик масалаларига алоҳида эътибор бериш зарурлигини таъкидлади. Ҳар қандай тузилма доирасида сиёсий, иқтисодий ва ижтимоий ҳамкорлик ривожланиши учун, аввало, у қамраган ҳудудда вазият барқарор бўлиши керак, деди Ислом Каримов.

Учрашув қатнашчилари Евроосиё спорт ўйинлари ва Евроосиё халқларининг санъат фестивалини ўтказишга келишиб олдилар.

Евроосиё иқтисодий ҳамжамияти доирасидаги музокаралар якунига етгач, Ўзбекистон, Беларусь, Россия, Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон ва Арманистон раҳбарлари иштирокида Коллектив хавфсизлик шартномаси ташкилотига аъзо давлатлар раҳбарларининг тор доирадаги учрашуви бўлди. Унда Ўзбекистон ушбу ташкилот ишида қатнашиш тўғрисидаги мораторийни бекор қилгани эълон қилинди.

Учрашув қатнашчилари Ўзбекистон раҳбариятининг мазкур қарори коллектив хавфсизликни мустаҳкамлашда муҳим омил бўлишини таъкидладилар.

Мажлисда хавфсизик ва барқарорликни мустаҳкамлаш, шунингдек, террорчилик, экстремизм, наркобизнес, уюшган трансмиллий жиноятчилик каби таҳдидларга қарши курашда ҳамкорликни янада ривожлантириш билан боғлиқ масалалар муҳокама қилинди. Минтақадаги вазият таҳлил этилди.

Маълумки, 2004 йилнинг 2 декабрида Коллектив хавфсизлик шартномаси ташкилотига БМТ Бош ассамблеясида кузатувчи мақоми берилган.

Шартномага кўра, аъзо давлатлар ўз хавфсизлигини коллектив асосда таъминлайди. Яъни, аъзо давлатлардан бирортасининг ҳудудий яхлитлиги ва суверенитетига, хавфсизлигига таҳдид солинса, барча иштирокчи мамлакатлар қўшма маслаҳатлашув механизмини ишга солиб, юзага келган таҳдиднинг олдини олиш учун саъй-ҳаракатларини мувофиқлаштиради. Шунингдек, ташкилотга аъзо бирор давлат ташқи ҳужумга учраса, қолган давлатлар унга ҳар томонлама, жумладан, ҳарбий жиҳатдан зарур ёрдамни кўрсатади.

Коллектив хавфсизлик шартномаси ташкилотининг низоми ҳамда ташкилотнинг ҳуқуқий мақоми тўғрисидаги битим 2002 йилнинг 7 октябрида имзоланган ва 2003 йилнинг 18 сентябрида кучга кирган.

Президентлар хавфсизлик соҳасидаги ҳамкорлик масалаларини Коллектив хавфсизлик кенгашининг кенгайтирилган тартибдаги сессиясида давом эттирдилар.

Коллектив хавфсизлик кенгаши — ташкилотнинг олий органи. Коллектив хавфсизлик шартномаси ташкилоти ҳузурида Котибият, ташқи ишлар ва мудофаа вазирларининг кенгашлари, хавфсизлик кенгашлари котибларининг қўмитаси, Бирлашган штаб фаолият юритади.

Президентлар ташқи ишлар ва мудофаа вазирларининг кенгашлари, хавфсизлик кенгашлари котиблари қўмитаси мажлисларида ишлаб чиқилган хулоса ва тавсияларни кўриб чиқдилар.

Таъкидламоқ жоизки, ташкилотнинг моҳияти, унинг доирасидаги ҳамкорликнинг тамойил ва шакллари Коллектив хавфсизлик шартномаси ташкилотини Евроосиёдаги бутун хавфсизлик тизимининг муҳим бўғинига айлантирди. Унга аъзо давлатларнинг аксарияти Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилоти ҳамда Шанхай ҳамкорлик ташкилотига аъзо эканлиги ҳам муҳим аҳамиятга эга.

Ўзбекистон Президенти Коллектив хавфсизлик шартномаси 1992 йили Тошкентда имзоланганини, 1998 йил Ўзбекистон у билан ҳамкорликни тўхтатганини айтди. Ўзбекистоннинг мазкур ташкилот фаолиятида яна иштирок этиш сабаблари эса Евроосиё иқтисодий ҳамжамиятига аъзо бўлиши билан боғлиқ. Иқтисодий ҳамкорлик фақат хавфсизлик таъминлангандагина ривожланади.

Президентлар ахборот хавфсизлиги, ҳарбий ва ҳарбий-техникавий ҳамкорликка доир масалаларни ҳам муҳокама қилдилар.

Президентлар оммавий ахборот воситалари вакиллари билан учрашдилар. Матбуот анжуманида айтилганидек, Евроосиё иқтисодий ҳамжамияти саммитида Божхона иттифоқини барпо этишни жадаллаштириш учун жорий йил охиригача ички тартиб-қоидаларни кўриб чиқишга қарор қилинди. Шунингдек, Президентлар ҳамжамиятнинг ташқи сиёсий фаолиятига доир концепцияни маъқулладилар.

Коллектив хавфсизлик шартномаси ташкилоти доирасидаги музокаралар натижасида эса ташкилот фаолиятини янада такомиллаштириш ва самарадорлигини оширишга қаратилган сиёсий декларация имзоланди. Хавфсизлик органларининг террорчилик ва наркотаҳдидга қарши ҳамкорликдаги курашига оид дастур қабул қилинди.

Матбуот анжуманида музокаралар очиқлик, ўзаро ҳурмат ва манфаатдорлик руҳида, ишчан кайфиятда ўтгани таъкидланди. Бугунги учрашувлар Евроосиё иқтисодий ҳамжамияти ва Коллектив хавфсизлик шартномаси ташкилоти ўз тараққиётининг янги босқичига чиқаётганини намойиш этиши қайд қилинди.

Ислом Каримов мулоқотлар мазкур ташкилотларни ривожлантириш, минтақа ва дунёда рўй бераётган воқеалар юзасидан эркин фикр алмашиш, хулоса чиқариш учун яхши имконият яратганини таъкидлади.

Шу билан Минскда икки муҳим саммит якунига етди. Уларнинг натижалари мамлакатларимиз ўртасидаги иқтисодий ҳамкорлик ва интеграция жараёнларини янада фаоллаштиришга хизмат қилиши шубҳасиздир.

Абдувоҳид ТЎРАЕВ олган сурат.

Ёшлар — миллат ишончи, юрт эртаси, келажак эгалари. Мустақилликнинг илк кунлариданоқ мамлакатимизда ҳар томонлама етук авлодни тарбиялашга давлат сиёсатининг устувор йўналиши сифатида эътибор қаратилаётир. Шу кунларда мактаб ўқувчилари етуклик шаҳодатномасини олиб, мустақил ҳаёт остонасига қадам қўймоқда. Зеро, улар чин маънода истиқлол умидлари — мустақилликнинг барча неъматларидан баҳраманд бўлиб ўсаётган, қалби орзу-умидга тўла бахтиёр ёшлардир.

ХАЛҚИМИЗ, ЮРТИМИЗ УМИДЛАРИ

Тошкентда мактаб битирувчиларининг "Истиқлол умидлари-2006" кечаси бўлиб ўтди

Пойтахтимиздаги «Туркистон» саройининг ёзги саҳнасида ва Ўзбекистон Республикаси Банклар ассоциациясига қарашли стадионда мактаб таълимини якунлаб, катта ҳаётга қадам қўяётган ёшларни қутлаш учун ташкил этилган "Истиқлол умидлари-2006" битирув кечаси бўлиб ўтди. Тадбирга пойтахтимизнинг умумий ўрта таълим мактаблари битирувчилари, уларнинг ота-оналари, устозлари таклиф этилди.

...Давлатимиз мадҳияси янграганида, унинг мўъжизавор сўзларига минглаб ёшлар — тадбир иштирокчилари жўр бўлдилар.

Мамлакатимизда ҳар томонлама соғлом ва баркамол авлодни вояга етказишдек эзгу мақсад йўлида кенг кўламли ишлар амалга оширилмоқда. Президентимиз Ислом Каримов ташаббуси билан ишлаб чиқилган Кадрлар тайёрлаш миллий дастури ҳамда 2004-2009 йилларда Мактаб таълимини ривожлантириш давлат умуммиллий дастури бу борада муҳим дастуриламал бўлмоқда.

Истиқлол йилларида юртимиздаги умумтаълим мактабларининг қиёфаси тубдан ўзгариб, уларнинг моддий-техник базаси мустаҳкамланаётир, янги ўқув адабиётлари, қўлланмалар яратилаётир. Мукаммал таълим бериш баробарида, ёшлар онги ва қалбида шонли тарихимизга ҳурмат, миллий истиқлол ғояларига садоқат, она-Ватанимизга муҳаббат туйғуларини сингдиришга алоҳида эътибор қаратиляпти.

Бу йил мамлакатимиз бўйича 260 мингдан ортиқ, жумладан, пойтахтимизда салкам ўн минг нафар ўқувчи ўн биринчи синфни тугатиб, етуклик шаҳодатномасини қўлга олади.

Саҳнага Тошкент шаҳридаги умумтаълим мактабларини "аъло" баҳоларга тамомлаган йигит-қизлар кириб келади. Оловқалб ёшларнинг азму шижоатига боқиб, сафимиздан ана шундай янги авлоднинг мустаҳкам ўрин олаётганидан қалблар чуқур ҳаяжонга тўлади. Ёш авлоднинг таълим-тарбияси йўлидаги эзгу ишлар бугун ўзининг ширин мевасини бераётганидан фахр-ифтихоримиз ошади.

Бу йилги "Истиқлол умидлари" фестивали Ватанимиз мустақиллигининг 15 йиллиги арафасида нишонланмоқда. Фарзандларимизни дунёда ҳеч кимдан кам бўлмайдиган инсонлар этиб тарбиялаш йўлида амалга оширилаётган кенг кўламли ислоҳотларнинг аҳамияти, йигит-қизларнинг фан, таълим, санъат, маданият, спорт каби соҳаларда истеъдодини юзага чиқариш, қўллаб-қувватлаш ва ҳар томонлама рағбатлантириш борасидаги эътибор ва ғамхўрлик, навқирон ҳамюртларимизнинг турли фан олимпиадалари, спорт беллашувлари, мусиқий фестиваль ва кўрик-танловлардаги муваффақияти тадбирнинг ранг-баранг ва бетакрор мусиқий дастурларида яна бир бор ўз ифодасини топди.

«Ҳеч кимга бермаймиз сени, Ўзбекистон!», «Азиз синфдошларим», «Бахтли болалик» каби театрлаштирилган мусиқий томошалар ўрнини «Фарзандлари соғлом юрт — қудратли бўлур!» саҳнавий кўриниши олади. Саҳнага халқаро спорт мусобақалари, ёшлар ўртасидаги Олимпиадалар, жаҳон ўйинлари ғолиблари кириб келади.

Давлатимиз раҳбари Ислом Каримов ташаббуси билан мамлакатимизда болалар спортини ривожлантириш, миллатимиз генофондини янада соғломлаштиришга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Кадрлар тайёрлаш миллий дастурининг ажралмас қисми бўлмиш уч босқичли мактаб ўқувчиларининг «Умид ниҳоллари», ўрта махсус, касб-ҳунар таълим муассасалари ўқувчилари ўртасидаги «Баркамол авлод» ҳамда олий таълим даргоҳлари талабаларининг «Универсиада» спорт мусобақалари ёш авлодни спортга кенг жалб этишнинг мисли кўрилмаган тизимидир.

Шу йил май ойида Қарши шаҳрида ўтган «Умид ниҳоллари» спорт мусобақаларида Тошкент шаҳри ўқувчилари умумжамоа ҳисобида биринчиликни қўлга киритдилар. Бу ҳам мамлакатимизда ёшларни оммавий спортга жалб этиш борасида амалга оширилаётган эзгу ишларнинг самарасидир. Зеро, юртимиз истиқболи жисмонан бақувват, маънан баркамол авлодга боғлиқ.

Ёш авлод камолоти йўлидаги хайрли юмушлар кўлами мамлакатимиз Президенти томонидан эълон қилинган Ҳомийлар ва шифокорлар йилида янада кенг қулоч ёйди. Фарзандлар саломатлигини мустаҳкамлаш, соғлом турмуш тарзини тарғиб этиш баробарида, янгидан-янги тиббиёт муассасалари, сиҳатгоҳлар барпо этилмоқда. Тадбирнинг Ҳомийлар ва шифокорлар йили мазмун-моҳиятига бағишланган қисмида бу жиҳатлар яна бир бор ўз аксини топди. Негаки, халқимизнинг соғлиғи, комил фарзанд тарбияси сахий қалб соҳибларига ҳам боғлиқдир.

Таниқли санъаткорлар, эстрада хонандалари, ёш қўшиқчилар ижросида Ватанни, истиқлолни, тинчлик-осойишталик, барқарорлик, дўстлик ва ҳамжиҳатликни тараннум этувчи куй-қўшиқлар янгради.

...Саҳнани яна битирувчилар эгаллайди. Улар Президент, эл-юрт, ота-она ва ўқитувчилар ишончини оқлашга, Ватанимиз, буюк аждодларимизга муносиб фарзанд бўлишга, ўзларининг бор билим ва куч-ғайратини мамлакатимиз равнақи йўлида сарфлашга ваъда берадилар.

Ранг-баранг безаклар, турфа чироқлар, куй-қўшиқ ва рақслар байрам ҳаяжонига ҳаяжон қўшади. Бундай кўтаринки тадбирлар эзгу туйғулар, юксак орзу-интилишлар билан катта ҳаётга кириб келаётган минглаб ўғил-қизлар қалбида ёрқин саҳифа бўлиб қолиши ва шу орқали ёшларда жонажон Ватанимизга муҳаббат ва садоқат туйғуларини янада кучайтириши шубҳасиз!

Тадбирларда Ўзбекистон Республикаси Бош вазир ўринбосарлари С.Иномова, Р.Қосимов, Тошкент шаҳар ҳокими А.Тўхтаев иштирок этди.

Назокат УСМОНОВА,
Баҳор ХИДИРОВА,
ЎзА махсус мухбирлари.

Олий Мажлис Қонунчилик палатасида

Қўмиталар йиғилиши

Олий Мажлис Қонунчилик палатасининг Қонунчилик ва суд-ҳуқуқ масалалари қўмитаси ташаббуси билан "Қонунчилик палатаси ва унинг депутатлари томонидан парламент сўрови ҳуқуқини амалга ошириш масалалари" мавзусига бағишланган семинар ўтказилди. Унда қуйи палата депутатлари, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Амалдаги қонун ҳужжатлари мониторинги институти, мамлакатимиздаги бир қатор вазирликлар ва идораларнинг вакиллари, ҳуқуқшунос-олимлар ҳамда ОАВ ходимлари иштирок этди.

Семинарда сўзга чиққанлар парламент сўрови дунёдаги парламентлар амалиётида кенг тарқалган назорат шакли эканлигини ҳамда амалдаги қонунларда мазкур институт расмий тарзда мустаҳкамланганлигини айтиб ўтдилар. Улар Қонунчилик палатаси, унинг депутатлари давлат ҳокимиятига ва бошқарув органларининг мансабдор шахсларига уларнинг ваколатларига кирадиган масалалар юзасидан асослантирилган тушунтириш бериш ёки нуқтаи назарини баён қилиш талаби билан парламент сўрови йўллашга ҳақлилиги тўғрисида ҳам ўз фикрларини билдирдилар.

Тадбир иштирокчилари парламент сўровининг ўрни ва амалий аҳамияти тўғрисида тўхталиб, бу институтдан амалиётда етарли даражада фойдаланилмаётганини таъкидладилар. Шунингдек, семинарда ушбу соҳада амалга оширилаётган ишларнинг янада самарали йўлларини излаб топиш, мавжуд муаммоларнинг ечими борасида қатор таклифлар билдирилди.

***

Парламент қуйи палатасининг Саноат, қурилиш ва савдо масалалари қўмитаси ҳамда ЕИКнинг ЕвропЭйд дастури доирасидаги "Ўзбекистонда демократик ислоҳотларни янада чуқурлаштириш" лойиҳаси ҳамкорлигида "Парламентнинг бизнес вакиллари билан ўзаро муносабати ва қулай инвестиция муҳитини яратиш масалалари" мавзуида амалий семинар ташкил этилди.

Семинарда Ўзбекистон Республикаси Савдо-саноат палатаси раиси А. Шайхов сўзга чиқиб, мамлакатимизда кичик ва ўрта бизнесни янада ривожлантириш истиқболлари ҳақида ахборот берди ҳамда республикамизда ушбу йўналишда ўтказилаётган ислоҳотлар шарҳини қатнашчилар эътиборига тақдим этди.

Шунингдек, тадбирда халқаро экспертларнинг Европа Иттифоқига аъзо мамлакатларда хорижий инвестицияларни жалб қилиш амалиёти ва тажрибаси тўғрисидаги маърузалари катта қизиқиш билан тингланди.

Зиёда АШУРОВА.

ИСТИҚЛОЛ МАНЗИЛЛАРИ

Жиззах вилояти

ЯРАТУВЧАНЛИКНИНГ ЁРҚИН КЎЗГУСИ

Ҳар сафар ўқув юртлари, меҳнат жамоаларига учрашувга таклиф қилишганида кўнглимдан бир туйғу ўтади: йил сайин, ой сайин улуғвор ўзгаришларга юз тутаётган ҳаётимиз кишилар тафаккурини тубдан янгиламоқда. Эндиликда қадриятларни баҳолаш, яшашдан мақсад, ёнатрофга муносабат аввалги мезонларда ўлчанмайди. Бундай ўзгаришларнинг асосий омили ҳам сиёсий, ҳам иқтисодий мустақилликка эришганимиздир. Зеро, истиқлол ато этган неъматлар ўз самарасини бериши, аниқ натижаларда намоён бўлиши халқнинг бунёдкорлик қудратини ёрқин ифода этмоқда.

Менинг бу сўзларимни баландпарвозликка йўйманг. Асли деҳқон халқи дангал, омади гапни айтадиган бўлади. Халқ нақлига амал қилиб «Шаф-шаф дегунча шафтоли» дейдиган бўлсак, «Мустақиллик Жиззах вилоятига нима берди?» деган саволга лўнда қилиб «Бугунги Жиззахимизга бир назар ташланг» деб жавоб қилган бўлардим. Майин шабада эпкинида. ороланаётган Боғишамол тепалиги, кексаю ёшни ўз бағрига чорлаётган Фаввора майдони, жуда юксак шиддат билан бунёд этилган тиббий масканлар, Сангзоркўл оромгоҳи, гўзаллик салонию бир неча боғ ва хиёбонлар, маънавият ва маърифат маркази, Олимпия заҳиралари коллежи, бошқа кўплаб билим юртлари — эҳ-ҳе, уларнинг саноғига етиб бўлармикан?! Шуларни изоҳ ва шарҳсиз кўрсангиз ҳам истиқлол нима берганига гувоҳ бўласиз.

15 йилки, кўкрагимизга офтоб тегди. 15 йилдан бери ўзбек халқи мард ва оқил йўлбошчиси Президент Ислом Абдуғаниевич Каримов бошчилигида дунёнинг манаман деган давлатлари сафига муносиб бўладиган юрт қуриш йўлидан бормоқда. Турли миллатлар ва элатлар аҳил-иноқ бўлиб, эркин жамиятни шакллантириш йўлида меҳнат қилмоқда.

Жиззах — Ўзбекистон мамлакати харитасига ярашиб турган вилоят. Лекин авторитар замонда шундай вилоятни тугатиб юборишга уринишлар бўлганини ҳам бошимиздан ўтказдик. Минг шукрки, Президентимизнинг адолатли сиёсати туфайли Жиззахни харитадан ҳам, тарих саҳифасидан ҳам ҳеч ким ўчиролмади. Мустақиллик йилларида вилоятда ҳар бир жабҳада юксалишлар ва янгиланишлар рўй бердики, бунинг замирида биринчи галда кўп миллатли вилоят аҳлининг эртанги кунга бўлган ишончи, ҳамжиҳатлик билан қўлни-қўлга бериб ишлаши ётибди. Энг аввало, вилоят қишлоқ хўжалигида ерга бўлган муносабатнинг ўзгариши туфайли неча ўн йилликлар давомида эришилмаган натижаларнинг қўлга киритилгани ютуқларимизга замин бўлганини айтиб ўтишимиз керак.

Шу ўринда мен кўз ўнгимда содир бўлаётган воқеалар ҳақида гапирмоқчиман. Элимизда, юртимизда она ерга бўлган муносабат ўзгарди. Деҳқон ерни ардоқласа, унга тўғри муносабатда бўлса, ер нафақат унинг ўзини, балки элини, юртини боқишини тушуниб етди. Ерга бевосита эгалик қила бошлагани эса, заминга бўлган меҳрини оширди. Уни ўз фарзандидай ардоқлаб парваришлай бошлади.

Экинзорларимиз туташ бўлган Абдулла Луқмонов, Ўктам Норматов, Суяркул Туропов каби фермерларнинг бугунги техникаси-ю, юриш-туришига ҳамма ҳавас қилади. «Наврўз-С» фермер хўжалиги раҳбари Иномжон Исоқов ўтган йили пахтачиликнинг ўзидан ўттиз миллион сўм соф фойда олди. «Ерни боқсанг, ер сени боқади», деганлари шу-да.

Дарвоқе, ширкат хўжаликларини фермерлаштириш ерни ҳақиқий эгаларига топшириш ҳаракатида республикада ташаббускор бўлганимиздан фахрланамиз. Айнан бизнинг вилоятда бу иш биринчилардан бўлиб ниҳоясига етди. Эътибор қилинг, 2001 йилда фермер хўжаликларимиз сони 5882 та эди. Бугунга келиб ерни тушунадиган, замон билан ҳамнафас фермерлар сони 10514 нафарни ташкил этади. Кейинги 5 йил мобайнида фермер хўжаликларининг пахта ишлаб чиқаришдаги улуши 52 фоиздан 100 фоизгача, ғалла ишлаб чиқаришдаги улуши 46 фоиздан 95 фоизгача кўпайди. Ҳосилдорлик кескин ошди. Маҳсулот таннархи камайиб бориши эвазига даромад йилдан-йилга кўпаймоқда.

2005 йилда фермер хўжаликлари пахтачиликдан 9 млрд. 98 млн. сўмлик, ғаллачиликдан 3 млрд. 190 млн. сўмлик фойда кўришди. Улар томонидан 288 тонна гўшт, 2199 тонна сут, 231 минг дона тухум, 25 тонна жун, 13 минг дона қоракўл тери ишлаб чиқарилди. Бир сўз билан айтганда, фермерларимиз вилоят қишлоқ хўжалигидаги асосий кучга айланиб улгурди. Соҳадаги ислоҳотларга кексаю ёш бирдай ҳисса қўшаётгани, тажриба ва малакага куч-ғайрат ҳамда шижоат ҳамжиҳат бўлаётгани қувончлидир.

Ўтган йили вилоятимизга ташриф буюрган бир гуруҳ европалик меҳмонларга ҳамроҳлик қилдим. Мустақиллик йиллари таниб бўлмас даражада ўзгарган Жиззахнинг кенг ва равон кўчалари, кўзни қувонтирувчи гулзору хиёбонлар, ранг-баранг товланувчи фавворалар уларни қойил қолдирди. «Маҳалла маркази»да бўлганимизда эса меҳмонларнинг ҳайратлари янада ошди. Расмий идоранинг нима билан шуғулланиши, жамиятимиздаги ўрни ҳақида кўплаб саволлар беришди. Табиийки, уларга бир неча маҳаллалар гузарларини кўрсатдик. Меҳмонлар эса фуқаролар йиғинларининг иқтисодий-ижтимоий ҳаётимиздаги ўрни, ёшлар тарбиясидаги ролига тан беришди. Юртимиздаги тинчлик, осойишталик айнан шу ердан бошланишига инонишди.

Рост-да, «Маҳалланг тинч — юртинг тинч», деб бежиз айтишмаган. Бугунги кунда вилоятимизда 105 та қишлоқ, 169 та маҳалла фуқаролари йиғинлари, жами 283 та фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари мавжуд. Ҳозиргача аҳоли учун барча қулайликларга эга 44 та янги маҳалла гузари қурилди. 2002 йилда Жиззах шаҳрида ҳашаматли, кўркам «Маҳалла маркази» биноси фойдаланишга топширилди. 2005-2010 йилларда Ғаллаорол, Жиззах, Дўстлик, Зомин, Пахтакор туманларида ҳам замонавий маҳалла гузарлари қурилиши режалаштирилган.

Мустақиллик йилларигача вилоятда замонавий технологияга эга бўлган тиббий муассасалар кам, малакали мутахассислар етишмасди. Ўтган йиллар давомида беш босқичли тиббий хизмат кўрсатувчи қишлоқ врачлик пунктлари ўрнига икки босқичли тиббий хизмат кўрсатувчи ҚВПлар ташкил этилиб, замонавий жиҳозланди. Республика шошилинч тиббий ёрдам илмий маркази, Акушерлик ва гинекология илмий-текшириш институтларининг Жиззах филиаллари ташкил этилди. Ўтган йили Диагностика маркази ишга туширилди. Энг замонавий тиббий асбоб-ускуналар билан жиҳозланган муассасаларда чет элларда малака оширган шифокорлар ва тиббиёт фанлари доктори, ўнлаб тиббиёт фанлари номзодлари бор. 12 нафар мутахассис I ва II даражали «Соғлом авлод учун», «Дўстлик» орденлари ва медаллар билан тақдирланган.

«Ҳомийлар ва шикофорлар йили» вилоят Дастурида йил давомида жами 10 млрд. 598 млн. сўмлик иш бажариш белгиланган. Шу жумладан вилоятда 20 тага яқин касалхона, табобатхона ва интернет мактаблари қурилади. Вилоятда болалар спортини ривожлантириш мақсадида Жиззах, Зомин, Бахмал, Ғаллаорол, Фориш, Пахтакор туманларидаги мактабларда спорт заллари ва сув ҳавзалари қурилиши бошлаб юборилган.

Республика Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йилдаги Болалар спортини ривожлантириш жамғармаси фаолиятини ташкил этишга қаратилган қарори қишлоқ ёшлари учун айни муддао бўлди. Спортсевар ёшларнинг бошини қовуштириш жойларда оммавий спортни ривожлантиришга кенг имкониятлар яратила бошланди. Катта спортга дадил, ишончли қадам айнан оммавийликдан бошланади. Шахматчи қизимиз Юлдуз Ҳамроқулова, дзюдочи Ирода Абдураҳмонова, кикбоксинг устаси Комил Камолов, ўнлаб боксёру курашчиларнинг нафақат республика, балки жаҳон спорт майдонларидаги муваффақиятларини қишлоқ спортига, болалар спортига эътиборнинг самараси, деб ўйлайман.

Республикада болалар спортини ривожлантириш жамғармаси вилоят филиали 2003 йилдан буён фаолият кўрсатаётган бўлса, бу даврда қишлоқларда 5 та янги спорт мажмуи қуриб битказилди. 6 та мактабда спорт зали қурилиб, ўнлаб заллар қайта таъмирланди. Ҳозир яна 3 та мукаммал спорт мажмуи қурилаяпти. Йил охиригача 7 та спорт зали қуриб битказилади.

Шу ўринда мамлакатимизда ўғил-қизларимизнинг баркамол бўлиб етишиши учун кўрсатилаётган ғамхўрликлар ҳақида алоҳида тўхталишни истардим. Мустақиллик йилларида таълим-тарбия даргоҳларига бўлган муносабат тубдан ўзгарди. Ўқитувчи меҳнатини рағбатлантириш, таълим муассасалари ходимларини ижтимоий ҳимоя қилишга эътибор кучайди. Бу жараён Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2004 йил 21 майдаги «2004-2009 йилларда Мактаб таълимини ривожлантиришнинг Давлат умуммиллий дастури тўғрисида»ги Фармони, Вазирлар Маҳкамасининг 2004 йил 9 июлдаги «2004-2009 йилларда мактаб таълимини ривожлантириш Давлат умуммиллий дастурини амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарорлари асосида изчил давом эттирилмоқда.

Яқинда мени Жиззах туманидаги 17-мактаб ўқувчилари билан учрашувга таклиф этишди. Вақтлироқ бориб, ўқитувчилар фаолияти, мактаб ҳаёти билан танишдим. Ота-оналар билан суҳбатлашдим. Фан кабинетлари, компьютер хоналари, спорт майдончалари ҳавас қилгулик. Дарс жараёнларида қатнашиб, институтда ўқиган даврларимни эсладим. Рости, ўша пайтда институтларда ҳам бунчалик шароит йўқ эди.

Қизиқиб кўрсам, кейинги икки йилда вилоятдаги 544 мактабнинг 321 таси компьютер техникаси билан таъминланибди. 8 та мактаб интернет тармоғига уланган. «Умид» ихтисослаштирилган интернат-мактаби ўқувчилари алоҳида веб-сайт очишган. 1991 йилгача бирор мактабга компьютер келтирилишининг ўзи катта воқеа эди. Кейинги йилларда қуриб битказилаётган ҳашаматли коллеж бинолари, уларда яратиладиган шароитларга эса гап йўқ.

Сўзимнинг бошида фермернинг бойиши элнинг, юртнинг бойиши эканлиги ҳақида гапиргандим. «Ҳомийлар ва шифокорлар йили» дастурини кўздан кечирсангиз, бу йил Зомин туманидаги 12-мактаб спорт зали қурилишига 77,2 млн. сўм, Ғаллаоролдаги 22-мактабга салкам 48 млн. сўм, Жиззах шаҳридаги 11-мактабга 49,7 млн. сўм, 29-«Меҳрибонлик» уйига 60,3 млн. сўм каби ҳомийлик ёрдамлари кўрсатилиши кўзда тутилганлигига гувоҳ бўласиз. Қувончлиси, бундай фактларни жуда кўп давом эттириш мумкин. Кимдир ўзи ўқиган мактабга спорт анжомлари, ўқувчиларга дарсликлар, бадиий адабиётлар совға қилаяпти, бошқа биров боқувчисини йўқотган, кам даромадли оилаларга ёрдам кўрсатаяпти. Ишсиз юрганларни фойдали меҳнатга жалб этаётганлар қанча!

Республика Президентининг «Бозор ислоҳотларини чуқурлаштириш ва иқтисодиётни янада эркинлаштириш соҳасидаги устувор йўналишлар амалга оширилишини жадаллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармонининг ижроси вилоят иқтисодиётида, янаям аниқроғи, янги иш ўринлари яратишда муҳим ўрин тутади. Демоқчиманки, ҳар бир катта-кичик корхона, фермер хўжалиги имконияти даражасида ўз корхонаси ишлаб чиқариш салмоғини ошириб бориши даркор. Негаки, бизда хусусий мулк эгаларининг, ишбилармонларнинг ҳуқуқ ва манфаатлари доимий ҳимояланганi, қўшимча даромад эгалари рағбатлантирилаётганлиги бунга кенг имкон беради. Вилоятда фақат касаначиликни ривожлантириш эвазига мингга яқин иш ўрни очилгани эътиборга моликдир.

Бир нарса мени қувонтиради. Эслаб, доимо шодланиб юраман. Мустақиллигимизга эндигина 15 йил бўлди. Бу йўлда эндигина 15 қадам ташладик. Натижалар эса кўз ўнгимизда. Давр ўз қиёфасини ҳар бир соҳа, ҳар бир йўналишда ёрқин акс эттираркан, қўлга киритилаётган натижаларга эришиш осон кечмаётгани кўриниб турибди. Ташаббус, тадбиркорлик, имкониятлардан унумли фойдаланиш эвазига, кечани-кеча, кундузни-кундуз демай меҳнат қилаётган вилоят меҳнаткашлари ғайрат-шижоати ва фидойилиги туфайли кўҳна ва навқирон Жиззах гуллаб-яшнайверади.

Улуғ айём яқинлашмоқда. Мустақилликнинг 15 йиллиги шарофати кўнгилларни ёритиб, кўзларга нур улашмоқда. Тўйга муносиб тўёна билан бориш азалий қадриятларимиздан бири экан, «Мен Ватанга нима бердим?», деб яшаш доимий шиоримиз бўлиб қолаверади.

Парда ЗИЁТОВ,
«Қуёшсевар Парда» фермер хўжалиги раҳбари, Ўзбекистон Қаҳрамони, Олий Мажлис Сенати аъзоси.

Ҳар қандай давр, ҳар қандай шароитда ҳам Жиззах халқи ўзининг эзгу фазилатларини, барҳаёт анъаналарини сақлаб қолган. Чунки бу замин одамлари азалдан озодликка, ҳурриятга интилиб келади.

Ислом КАРИМОВ

Рақамлар сўзласин

**** Жиззах вилоятининг умумий ер майдони 21,2 минг квадрат километрни ташкил этади.***

**** Вилоят Жиззах шаҳри (маркази) ҳамда 12 та қишлоқ туманларидан ташкил топган. Туманларга бўйсунадиган шаҳарчалар 9 та, қишлоқлар сони 558 та.***

**** Жорий йилга келиб вилоят аҳолиси 1 миллион 47 минг кишидан ошди.***

**** 1993 йилда вилоятда 60 дан зиёд маҳалла мавжуд эди. Ҳозир фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари сони 283 тага етди. Мустақиллик йилларида аҳоли учун барча қулайликларга эга бўлган 44 та маҳалла гузари қурилди.***

**** 1993 йилда вилоят бўйича 3 та янги мактаб қурилган бўлса, 2006 йилда жами 43 та мактаб қурилиб, капитал таъмирланади. 38 та мактабни бутунлай қайта қуриш ишлари олиб борилаяпти.***

**** Мустақилликнинг дастлабки йили мактабларга 200 миллион сўмлик жиҳозлар сотиб олинган бўлса, бу йил таълим муассасаларига 2 миллиард 158 миллион сўмликдан зиёд мактаб мебеллари, лаборатория асбоб-ускуналари, спорт анжомлари етказиб берилди.***

**** Ҳомийлар ва шифокорлар йили муносабати билан қишлоқ жойларидаги ёрдамга муҳтож оилаларни иқтисодий қўллаб-қувватлаш мақсадида 1162 бош қорамол бепул тарқатилди.***

**** Экин майдонларини ўз эгаларига — фермерга бўлиб бериш, бу жараённи тўла-тўкис якунлаш самараси жуда тез намоён бўлди. 2000-йилларда ҳар гектар ердан олинган пахта ҳосили 15 центнер атрофида бўлган бўлса, 2004 йилда бу рақам 22,1 центнерни, ўтган йили эса 24,9 центнерни ташкил этди. Бу йилларда ғалла ҳосилдорлиги 24,6 центнердан 40,5 центнерга етди.***

**** Ўтган йилнинг охирларида фойдаланишга топширилган «Диагностика маркази» энг сўнгги, замонавий русумдаги тиббий асбоб-ускуналар билан таъминланган. Айни пайтда марказнинг бир сменада қабул қилиш қуввати 300 кишини ташкил этади.***

**** Кейинги уч йилда вилоятда табиий газ тармоғи қурилиши 446,4 километрга, ичимлик суви тармоғи қурилиши 342,4 километрга етди. Шу кунларда Жиззах шаҳрида аҳолини доимий ичимлик суви билан таъминлаш мақсадида тармоқларни тўласинча янгилаш ишлари олиб борилаяпти.***

Номарказлаштиришнинг долзарб масалалари

Ўзбекистон Республикаси Конституциявий судида Олий Мажлис Қонунчилик палатаси Демократик институтлар, нодавлат ташкилотлар ва фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари қўмитаси ҳамда Фридрих Эберт номидаги Фонднинг Ўзбекистондаги ваколатхонаси ҳамкорлигида "Давлат ҳокимиятини номарказлаштиришнинг долзарб масалалари" мавзуида илмий-амалий анжуман ўтказилди.

Тадбирда сўзга чиққанлар Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2005 йил 10 мартдаги "Жамиятни демократлаштириш ва янгилаш, мамлакатни ислоҳ қилиш ва модернизациялаш мақсад ва вазифаларини амалга ошириш дастури тўғрисида"ги қарорида назарда тутилган давлат органларининг айрим ваколатларини нодавлат-нотижорат ташкилотларига, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларига босқичма-босқич ўтказиш масалалари юзасидан фикрлар билдиришди. Унда, шунингдек, "Ўзбекистон Республикасида давлат ҳокимиятини номарказлаштиришнинг ҳуқуқий асослари", "Демократия ва ҳуқуқ. Германияда конституциявий ватанпарварлик" ҳамда "Хорижий мамлакатларда давлат бошқаруви органлари компетенцияси чегараланишининг тажрибаси: муаммолар ва истиқболлар" каби мавзулар бўйича маърузалар тингланди.

Анжуманда давлат муассасалари, нодавлат ташкилотлар ва фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларининг вакиллари, мутахассислар иштирок этди.

Юлдуз РИЗАЕВА,
"Халқ сўзи" мухбири.

Тошкент вилояти ҳокимлигида "Оммавий ахборот воситаларини ривожлантириш – демократик янгиланишлар жараёнини чуқурлаштириш ва фуқароларнинг эркинликларини таъминлашнинг муҳим шартидир" мавзусида семинар-тренинг бўлиб ўтди.

Матбуот мавзуида семинар-тренинг

Вилоят ҳокимлиги, Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси, Матбуот ва ахборот агентлиги, "Маънавият ва маърифат" маркази, Ёзувчилар уюшмасининг вилоят бўлимлари ташаббуси билан ташкил этилган мазкур тадбирда вилоятда фаолият кўрсатаётган журналистлар иштирок этишди.

Дарҳақиқат, мамлакатимиз ижтимоий-сиёсий ҳаётида ушбу соҳанинг ўрни беқиёс. Бугунги кунда Тошкент вилоятида 45 та газета, битта журнал ва бир неча телерадио студиялар фаолият кўрсатмоқда. Улар жамиятимизда рўй бераётган ижобий ўзгаришларни халқимиз онгига етказишда фаол иштирок этмоқда.

Семинарда бугунги кунда журналистнинг масъулияти ва бурчи, маънавий-маърифий ишларда унинг тутган ўрни, шунингдек, оммавий ахборот воситаларини ривожлантиришнинг ҳуқуқий асослари тўғрисида фикр юритилди. Мазкур масалалар юзасидан Матбуот ва ахборот агентлиги бош директорининг биринчи ўринбосари Ў. Жўраев, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси Ахборот ва комммуникация технологиялари масалалари қўмитаси раиси Х. Дўстмуҳаммедов ва бошқалар сўзга чиқишди.

Семинар-тренинг сўнгида республикамизда Матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимлари байрами яқинлашаётганлиги муносабати билан бир гуруҳ журналистларга "Фахрий ёрлиқ"лар ва қимматбаҳо совғалар топширилди.

Ҳосил КАРИМОВ,
"Халқ сўзи" мухбири.

Сайт орқали — жаҳонга

Ҳозирги давр шиддати шу қадар тезки, бугунги янгилик эртагаёқ эскириши мумкин. Демак, замон билан ҳамнафас яшаган, илғор тажрибаларга муносиб бўла олганларгина ютади.

Шу маънода кейинги йилларда мамлакатимизда турли ташкилот ва муассасалар халқаро Интернет тармоғига уланиш, дунё воқеаларидан огоҳ бўлиш баробарида ўз сайтларини ташкил этишмоқда.

Арафадаги туҳфа

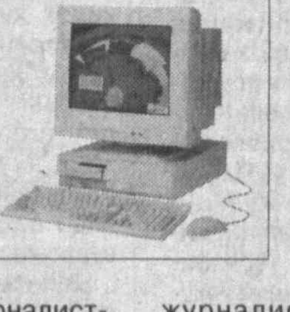

Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмасининг ҳам Интернет сайти ва электрон почтаси жорий этилди. Унинг Матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимлари куни арафасида тақдим этилгани журналистларимизнинг касб байрамларига муносиб туҳфа бўлди.

— Бугунги ахборот асрида чет эл жамоат ташкилотлари ва оммавий ахборот воситалари билан алоқаларни мустаҳкамлаш ҳар томонлама фойдали, — дейди уюшма раиси Шерзод Ғуломов. — Бу, аввало, дунё журналистикасидаги илғор янгилик ва тажрибаларни ўзимизда татбиқ этиш, шу билан бирга, мамлакатимиздаги демократик жараёнларни, миллий оммавий ахборот воситаларимиз фаолиятини жаҳонга намойиш қилиш имконини беради.

Шундай қилиб, **www. Journalist. uz** интернет манзили ва **ijod@sarkor. uz** электрон почтаси орқали Ўзбекистон журналистлари ижодий уюшмаси ҳақида муфассал маълумот олишингиз мумкин. Ҳозирда ўзбек ва рус тилларида тақдим қилинаётган ахборотлар кейинчалик янада бойитилиши ҳамда бошқа тилларда ҳам баён этилиши мўлжалланмоқда.

Анвар САМАДОВ,
"Халқ сўзи" мухбири.

Фермерларнинг баракали хирмони

Мамлакатимизнинг шимолий ҳудудларида ҳам ғалла ўрим-йиғими авжига чиқмоқда. Фермерлик ҳаракатини кенг миқёсда йўлга қўяётган Элликқалъа тумани далаларида баракали хирмон яратилмоқда. Туман миришкорлари Қорақалпоғистон Республикасида биринчи бўлиб давлатга дон сотиш шартнома режасини уддаладилар.

Ҳар гектар ҳосилдорлиги ўртача 40 центнерни ташкил этмоқда. Шартнома режасидаги 4600 тонна донни пешма-пеш ўриб, сифатли янчиб, ўз вақтида қабул пунктларига етказиб беришда элликқалъалик фермерлар Жаҳон банки кредитига харид қилган 9 та «Класс» русумли комбайнлар жуда қўл келди. Сара дон хирмонига тумандаги «Дўстлик», Ғани Одилов номидаги, «Элликқалъа», «Тозаамиробод», ал-Хоразмий номидаги, «Сарибий» муқобил машина-трактор парклари хизматидан фойдаланадиган кўп сонли фермер хўжаликлари муносиб улуш қўшдилар.

— Фидойи фермерларимиз аллақачон ерга эгалик ҳиссини, сувдан фойдаланиш масъулиятини юракларига муҳрлаб олишган, — дейди туман қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармаси бошлиғи Сотимбой Йўлдошев. — Пилла ҳосили ҳам чакки бўлмади. Ғўзалар ривожи баравж. Демак, тандир тўлиб ёпиладиган бўрсилдоқ нонлар элимизда ўтказиладиган ажойиб тўйларда ёзиладиган дастурхонларга қўйилади!

Янгибой ҚЎЧҚОРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ФАН ВА ТАЪЛИМ ИНТЕГРАЦИЯСИ – ДАВР ТАЛАБИ

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2000 йил 9 июндаги "Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси фаолиятини эркинлаштириш ва самарали ривожлантиришни таъминлаш тўғрисида"ги қарорининг 8-бандида Фанлар академияси билан олий ва ўрта махсус таълим муассасалари ҳамкорлигини кучайтиришга алоҳида эътибор қаратилган.

Шу билан бир қаторда, Кадрлар тайёрлаш миллий дастурида белгиланган вазифаларни бажариш, фан ва таълим интеграциясини кучайтириш, юқори малакали мутахассисларни тайёрлашда академик фаннинг илмий-техник салоҳиятидан янада самаралироқ фойдаланиш, олий таълим муассасалари ўқув жараёнида унинг илмий кадрлари кенг иштирокини таъминлаш, магистр ва бакалаврлар, иқтидорли ёшларни илмий-тадқиқот ишларига фаол жалб этиш, шунингдек, олий таълимдан кейинги босқичлар ўртасидаги узлуксизлик ва ворисийликни таъминлаш асосий мақсад саналади.

Ҳозирги кунда Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси билан Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги орасида реал интеграцион алоқани таъминлаш режалари рўёбга чиқарилмоқда. Унга кўра Ўзбекистон Республикасининг илмий-техник ривожланишининг устувор йўналишларига ҳамда ривожланган давлатларнинг халқаро тажрибаларига таяниб, бакалавр ва магистратуранинг давлат таълим стандартлари, ўқув дастурларини янгилаш, ёшларни илмий жиҳатдан билим савияларини ошириш мақсадида ўқув машғулотларининг амалий машғулот, лаборатория машғулотлари ва малакавий амалиёт қисмларини ўқишнинг илк кунидан бошлаб Ўзбекистон Фанлар академияси базасида ташкил этиш, магистрларнинг малакавий амалиётига, илмий-педагогик фаолиятига ҳамда магистрлик диссертациясига (МД) ва битирув малакавий ишларига (БМИ) илмий раҳбарларни Фанлар академияси томонидан тайинлаш, уларнинг магистрлик диссертациялари мавзуларини ҳамкорликда муҳокама этиб тасдиқлаш, тизимидаги етакчи институтлар ва марказлар негизида кафедра филиалларини очиш, Фанлар академияси олимлари ва мутахассислари иштирокида илмий-текшириш институтлари базасида барча МД ва қисман БМИ ҳимоясини ташкил этиш кўзда тутилган.

Олий таълим муассасаларида тайёрланаётган мутахассислар ҳам илмий, ҳам амалий жиҳатдан шаклланишлари учун Фанлар академияси ва унинг тасарруфидаги институт ҳамда илмий марказлар билан ҳамкорликни жадал суръатларда олиб боришга, катта аҳамият бериш лозим. Ёшларни тарбиялаш, уларнинг маънавияти, ватанпарварлигини юксалтиришда бой маданий ва илмий меросимиздан фойдаланиш; бу соҳада ўқув-услубий адабиётлар яратиш; барча коллеж, бакалавр, магистрлар ўқув режалари, намунавий ва ишчи дастурларни, дарслик, ўқув қўлланмаларни таҳлил қилиб, уларга янги мавзуларни киритиш; фанга маблағ жалб этишнинг йўлларидан бири сифатида МД ва БМИ мавзуларини уларга раҳбарлик қила оладиган олимлар — фан докторлари, фан номзодлари ихтисослиги бўйича бериш; Россия илмий марказлари билан ҳамкорлик алоқаларини йўлга қўйиш, уларнинг молиявий манбаларидан фойдаланиш; муассасаларда қилинаётган ишларнинг номи, қисқача мазмунини рус ва инглиз тилларида бериш (интернетга киритиш); буюртма бериш учун хорижий илмий мактаблар (Россия, Европа ва бошқа мамлакатлар)нинг сайтларини йиғиб бориш ва улар билан мулоқотларни бошлаш; Ўзбекистон ва хорижда чоп этилган янги адабиётлар (2005-2006 йиллар) рўйхатини тузиш; янги инновацияларни қўшиш учун сайтларда мавжуд бўлган авторефератларни йиғиш; магистр ва бакалаврлик босқичида таълим олаётган иқтидорли талабаларни 1-курс 1-семестрдан бошлаб амалиётини ташкил этиб, ФА институтлари илмий мавзуларига жалб этиш; олий ўқув юртларида битирув Давлат аттестация комиссияларида иштирок этиш; корхона ва ташкилотлар буюртмалари асосида БМИ ва МД бажарилишини таъминлаш ҳамда уларнинг натижаларини ўқув жараёни ва амалиётга татбиқ этиш; давлат таълим стандартлари, ўқув режа ва фан дастурларининг мазмуни ва моҳиятини келишиш; ўқув-услубий адабиётларни мунтазам чоп этилишини ташкил этиш; бизнес режалар, маърузалар матни, ўқув қўлланма, дарсликлар, кейс-стадилар, масалалар тўпламлари ва бошқа ўқув-услубий ҳужжатларнинг тайёрланиши ва чоп этилишини ҳамкорликда ташкил этиш; илмий-тадқиқот ишлари, хўжалик шартномалари асосида бажариладиган ишлар бўйича грантларни қўлга киритиш каби муҳим вазифалари туради.

Олий ўқув юртларига нисбатан Фанлар академиясида кўпроқ давлат дастурлари, Ўзбекистон учун устувор бўлган яхлит комплекс мавзулардаги ишлар бажарилади. Давлат эҳтиёжига зарур дастурларни ишлашда ҳамда фундаментал ва фан-техника мавзуларини бажаришда олий таълимдаги ёш кучларнинг қатнашиши юқори даражада самарага эришишга, меҳнат унумдорлигини оширишга катта имкониятлар яратиб беради. Фундаментал ва фан-техника мавзуларидан келиб чиқиб, шу асосда бакалаврлар ва магистрларнинг устувор йўналишга доир бўлган мавзуларини биргаликда аниқланиши ва тасдиқланиши зарур.

Кўплаб олий ўқув юртлари кафедраларида илмий даражага эга профессор-ўқитувчиларга меъёридан ортиқ битирувчи магистр ва бакалавр талабалар (одатда 10-15 тагача) тўғри келмоқда. Натижада МД ва БМИнинг сифати ҳам тушиб бормоқда. Шунинг учун БМИ ва МД мавзулари ҳар йил сентябрь ойида биргаликда муҳокама қилиниб, республика учун устувор бўлган илмий мавзулар қўшма буйруқ билан тасдиқланса, юқори даражадаги сифат таъминланган бўлади. Агар буларнинг яна интернет орқали хориждаги машҳур илмий мактаблар, илмий марказлар мавзулари билан қиёсий таҳлили амалга оширилса, янада долзарб мавзуларни жалб этиш имкони туғилади.

Фан ва таълимнинг интеграциялашуви иккала томон учун ҳам тенг манфаатли бўлиб, уларнинг самарадорлиги қуйидагиларда ўз аксини топади:

Ислоҳот қирралари

I. Фанлар академияси, унинг етакчи институтлари ва илмий марказлари учун:

1) Йирик комплекс фундаментал мавзуларни бажариш юзасидан давлат буюртмаси ва хўжалик шартномалари бўйича долзарб мавзулар республикамизда таҳсил олаётган 12,5 мингдан ортиқ магистр ва 200 мингга яқин бакалаврдан самарали фойдаланишга замин ҳозирлайди. Фанлар академиясининг институтлари амалиёт базасида бу талабалардан фойдаланиб, йилма-йил янги мавзулар устида ишлашлари мумкин;

2) Фанлар академиясида меҳнат қилаётган илмий ходимларнинг салоҳиятидан кенг доирада фойдаланишга имконият яратилади;

3) Ёш кадрларнинг Фанлар академияси ҳаёти билан яқиндан танишуви, уларга илмий муаммолар берилиб, илмий-тадқиқот ишларини олиб бориш методикаси ва усулларини ўргатиш келгусида бу муассасанинг салоҳиятини кўтаришга ҳамда ФА учун кадрлар захирасини яратишга катта имкониятлар очиб беради;

4) Ҳозирги кунда ФА олимларининг ёш илмий кадрларни тарбиялашда иштирок этиши уларга ўз илмий мактабларини ривожлантиришга имкон беради;

5) Фанлар академияси олимлари мактаб, коллеж, лицей ўқувчилари ҳамда бакалаврлар, магистрлар билан учрашувлар ўтказадилар ва ўз илмий асарлари билан таништирадилар. Натижада улар ичидан фанга, илмга қизиқувчи, фидойи ёшларни танлаб олиш имконияти кенгаяди;

6) Фанлар академияси ходимларининг илмий салоҳиятидан кенг фойдаланган ҳолда уларни моддий жиҳатдан таъминлаш ҳамда ойлик маошларининг 2-3 баробарга ошишига шароит яратади.

Олий таълим муассасалари профессор-ўқитувчиларига юклама бериш меъёрлари Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2004 йил 19 апрелдаги буйруғи асосида амалга оширилади. Соатбай ҳақ тўлаш меъёрлари эса Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2005 йил 1 октябрдан бошлаб иш ҳақи, пенсиялар, стипендиялар ва ижтимоий нафақалар миқдорини ошириш тўғрисидаги Фармони билан белгиланган. Унга мувофиқ ўқув юкламасида бир соат учун тўланадиган ҳақ миқдори фан доктори учун — 1988 сўм, фан номзоди учун — 1255 сўм этиб белгиланган.

Юқоридагилардан шу нарсани кўришимиз мумкинки, энг аввало, бунда Фанлар академияси ходимларини моддий жиҳатдан рағбатлантиришга (одатда йилига 800-900 минг сўм қўлига қўшимча даромад олади) ҳамда тайёрланаётган олий маълумотли кадрлар илмий салоҳиятининг юқори бўлишига замин яратилади. Давлат илмий буюртмаларини бажаришда ёш илмий кадрлар ўсиб, ФА олимлари қаторига қўшилади.

II. Олий таълим муассасалари учун:

1) Энг аввало, ўқув стандартларининг (намунавий ва ишчи дастурлар) сифатини яхшилаш ва тайёрланаётган мутахассисларнинг илмий йўналишларини кенг доирада белгилаб олишга ҳамда илмий салоҳиятларининг кўтарилишига ёрдам беради, талабаларни узлуксиз илмий изланиш олиб бориш услубларига ўргатишга ва фаннинг энг охирги натижаларини ўқув жараёнига жорий этишга эришилади;

2) БМИ ва МД мавзуларининг йилма-йил янгиланиб бориши, янги долзарб инновацион мавзуларни қўшиб бориш ҳисобига улар савиясининг ошиши, уларнинг негизида юқори малакали, сифатли кадрлар етиштирилишига эришилади;

3) Магистратураси мавжуд бўлган олий ўқув юртларига Фанлар академиясининг салоҳиятли кучларини жалб қилишга кенг имкониятлар очилади;

4) Фанлар академияси илмий салоҳиятидан фойдаланиш, олий ўқув юртларида меҳнат қилаётган профессор-ўқитувчиларнинг малака ва тажрибаларининг юксалишига ҳам имкон беради. Шунингдек, ҳали унчалик шаклланмаган янги инновацион соҳалар учун малака ошириш марказлари очиш мумкин;

5) Олий ўқув юртлари профессор-ўқитувчиларини Фанлар академияси илмий ҳисоботларини тайёрлашда қатнашуви, ҳамкорликда ишлаб чиқишлари ва улардан докторант, аспирант, магистр ва бакалаврларни сифатли тайёрлашда фойдаланишлари янги илмий йўналишларни очишга катта имконият яратади;

6) Фанлар академиясининг ноёб илмий лабораторияларидан фойдаланиш манбаида талабалар амалиётининг сифати юксалишига эришилади;

7) Холис рақобат орқали илмий салоҳияти юқори бўлмаган профессор-ўқитувчилар МД ва БМИ раҳбарлигидан четлаштирилади;

8) Ўқув адабиётларининг янгиланишига (ФА илмий мактаблари кўп йиллик ҳисоботларини ва диссертацияларини ўрганиш орқали) ҳамда илмий ишларни тайёрлашда улардан самарали фойдаланишга имоният яратиб берилади;

9) Ёш олимлар, магистр ва бакалавр талабалар Фанлар академиясининг узоқ муддат давомида бажарган мавзуларини, ҳисоботларини адабиёт сифатида танқидий нуқтаи-назардан ўрганиб чиқишлари лозим. Бу эса илмий изланишларнинг сифатини оширишга имконият яратади;

10) Фанлар академиясининг ижтимоий-гуманитар соҳадаги олимлари илмий изланишларини, айниқса, миллий истиқлол ғоясини ривожлантиришда, ёшларни тарбиялашда, уларнинг маънавиятини юксалтиришда кенг ишлатиш мумкин. Бу ўринда Ўзбекистон тарихи, Темурийлар тарихи, Адабиёт давлат музейлари ва маданий масканлар катта роль ўйнайди.

11) Сифатли, охирги илмий натижаларга асосланган дарслик ва ўқув қўлланмалар тайёрланади.

Демак, Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси тасарруфидаги институт ва илмий марказлар билан ҳамкорликда олий таълим муассасаларида юқори малакали мутахассислар тайёрлаш бугунги кунда соҳада мавжуд бўлган муаммоларни ижобий ҳал этишга яқиндан ёрдам беради.

Хулоса ўрнида шуни айтмоқчимизки, Ўзбекистон Республикаси Президенти И.А. Каримов ўзининг маърузалари, асарларида: келажак янги илм ва билимларга эга бўлган иқтидорли ёшларнинг қўлида, деб бежиз таъкидламаяпти. Келгусида Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси тизимидаги институтлар ва олий ўқув юртлари илмий салоҳиятини бирлаштириш, Ўзбекистон учун устувор бўлган йирик фундаментал ва илмий-техник мавзуларни тадқиқ қилиш ва уларга кўплаб иқтидорли магистр ва бакалаврларни жалб қилиш зарур. Бу эса Президентимизнинг ФА олдига қўйган вазифаларни ечишга ва Кадрлар тайёрлаш миллий дастурини бажаришни сифат жиҳатидан янги босқичга кўтаришга замин яратади.

Саидаҳрор ҒУЛОМОВ,
Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси вице-президенти, академик.

O'ZSANOATQURILISHBANK

Азиз юртдошлар!

Ўзсаноатқурилишбанк Сизларга янги, юқори даромадли «Саломатлик» деб номланувчи муддатли омонатга жорий йилнинг 21 июнидан пул маблағлари қабул қилинаётганлигини маълум қилади.

«Саломатлик» муддатли омонатига камида **150 минг сўм** миқдорида пул маблағи қўйилади.

Омонатнинг сақланиш муддати — **3 ой** бўлиб, йиллик **22 фоиз** ҳисобидан даромад тўланади.

Омонатга ҳисобланган фоиз даромадларини омонатчи ҳар ойда олиши мумкин. Агарда омонатчи ўз маблағини 3 ойдан кейин олмаса, омонатчининг иштирокисиз пул маблағлари яна бир муддатга, яъни 3 ойга узайтирилиши мумкин.

Ушбу омонатга пул маблағлари Ўзсаноатқурилишбанкнинг барча жамғарма кассаларида қабул қилинади.

Банк омонат шартларининг тўлиқ бажарилишини ва Сизнинг биринчи талабингиз асосида пул маблағларингиз қайтариб берилишини кафолатлайди.

Ўзсаноатқурилишбанкда сақланадиган аҳоли омонатлари "Фуқароларнинг банклардаги омонатларини кафолатлаш фонди" томонидан кафолатланган.

Қўшимча маълумотларни қуйидаги телефонлар орқали билиб олишингиз мумкин: 120-45-24, 136-06-54.

2639A/1187

WWW.UZPSB.UZ
E-mail: info@uzpsb.uz

«TAF-BIZNES» хусусий фирмаси ўз Низом жамғармасини 6.050.000 сўмдан 470.000 сўмга камайтириб, янги таъсис этилаётган «AKMAL ICH SERVIS» масъулияти чекланган жамият таркибига қўшилишини маълум қилади.

Журналист суриштируви

Турли суд инстанцияларида кўрилган даъво унинг зиёнига ҳал бўлаверди. Шундан у руҳан чўкди. Бироқ Олий суд аралашувидан сўнг унда адолатга ишонч ортди. Ҳақ барибир қарор топишини ўз кўзи билан кўрди. Аммо суд орқали ишига тикланган бўлса-да, ҳануз кўчада юрибди...

1999 йилнинг 1 июнидан бошлаб "Узун пахта тозалаш заводи"да бош ҳисобчи бўлиб ишлаётган Шамситулло Қурбоновга ноҳақ айб қўйилади. Яъни, завод "Сурхонпахтасаноат" бирлашмаси томонидан текширилганда, у 278647000 сўмлик харажатни яширгани ҳақида далолатнома тузилади. Ш. Қурбонов бундан норози бўлиб, қайта текширув ўтказишни талаб қилади. Шундан кейин бирлашманинг 2003 йил 29 августдаги буйруғига асосан, текширув олиб борилади ва фактлар рад этилади. Афсуски, бу ҳолат Шамситуллога ҳеч қандай наф келтирмайди. Сабаби, у аллақачон — 2003 йил 8 апрелда маъмурият ташаббуси билан ишдан ғайриқонуний тарзда бўшатиб юборилган эди.

ХОЛИСЛИК ЙЎҚОЛГАНДА
асоссиз қарорлар пайдо бўлади

— Ўшандан буён ҳақиқат учун курашаман, — дейди у. — Судма-суд қатнадим, охири натижа бўлди. Адолат бор экан. Лекин айрим кишилар сабаб бўлиб, ҳақиқатга тўла-тўкис эриша олмай турибман...

Дарвоқе, ишдан ноҳақ бўшатилган Ш. Қурбонов ишга тиклаш, мажбуран бекор юрган кунлари учун ҳақ тўлаш ва маънавий зарарни ундиришни сўраб судга ариза беради. Аммо 2004 йилнинг 4 мартида фуқаролик ишлари бўйича Сариосиё туманлараро суди «судга мурожаат қилиш муддати ўтказиб юборилган», деган важ асосида даъвони қаноатлантиришни рад этади. Апелляция суди судлов ҳайъати бу ҳал қилув қарорини ўзгаришсиз қолдиради.

Даъвогар эса ўз ҳақ-ҳуқуқини тиклаш йўлида сира тиним билмади. Ишни назорат тартибида ўрганиш чоғида Олий суд раисининг биринчи ўринбосари Сурхондарё вилояти суди апелляция инстанциясининг 2004 йил 27 апрелдаги ажримига протест киритади. Ва ишни қайтадан кўриш учун шу инстанция судига юборишни сўрайди. Бунга қуйидаги сабаблар асос қилиб олинади.

Аввало, Ўзбекистон Республикаси ФПКнинг 15-моддасида, суд тақдим этилган материаллар ва тушунтиришлар билан чекланмасдан, ишнинг ҳақиқий ҳолатини, тарафларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятларини ҳар тарафлама, тўлиқ ва холисона аниқлаш учун қонунга асосланган ҳолда чоралар кўришга ҳақли, дейилган бўлса-да, бу талаб бажарилмаган. Қолаверса, Қурбоновнинг аризаси ва "Сурхонпахтасаноат" бирлашмасининг буйруғига асосан ўтказилган қайта текширишда харажатлар яширилгани тасдиқланмаган. Бу Қурбоновнинг айбсизлигидан далолат. Айбсиз кишини ишдан бўшатиш эса...

Ишни бир томонлама кўриш асносида биринчи инстанция суди Ш. Қурбоновнинг текширув ва тергов ўтказилганлиги сабабли судга ўз вақтида мурожаат қила олмаганлиги ҳақидаги важини текширмаган. Шунингдек, даъво муддатини тиклаш-тикламаслик масаласини муҳокама қилмасдан унинг талабини барвақт рад қилган. Фуқаролик кодексининг 153-моддаси 2-қисми талабига биноан даъвогарнинг судга мурожаат этиш муддатини ўтказиб юборганлиги масаласи суд томонидан фақат низодаги тарафнинг суд қарор чиқаргунига қадар берган аризасига мувофиқ қўлланилади. Бироқ иш берувчи даъво муддатини қўллаш ҳақида ариза бермаган. Аксинча, Қурбонов ўз вақтида судга мурожаат қилиш имконига эга бўлмаганлигини кўрсатиб, даъво муддатини тиклашни сўраган.

Апелляция инстанцияси ҳам шу каби қатор ҳолатларга эътибор қаратмасдан, туманлараро суднинг ҳал қилув қарорини ўзгаришсиз қолдиришни лозим топган.

«Дело»ни қайтадан ўрганиш чоғида, ҳақиқатан ҳам, масалага юзаки ёндошилган, деган хулосага келинади. Хусусан, ФПКнинг 312-моддаси 1-қисми, 1, 2-бандлари талаблари бажарилмаганлиги аён бўлади. Яъни, иш учун аҳамиятли бўлган ҳолатлар тўлиқ аниқланмаганлиги, исботланмаганлиги эътироф этилади ва апелляция инстанция судининг 2005 йил 23 декабрдаги ажримига кўра, даъвогар Шамситулло Қурбонов ишига қайта тикланади. Бекор юрган кунлари учун 1637841 сўм, жавобгарлардан солидар тартибда 400 минг сўм маънавий зарар ундирилиши белгиланади. 2006 йил 30 январь куни "Узун пахта тозалаш заводи" бошқаруви раиси суд қарори ижросини таъминлайди. Бош ҳисобчи ўз хизмат вазифасини бажаришга киришади. Бироқ...

Ш. Қурбоновнинг ҳуқуқи тикланиб, қадрдон жамоасига қайтганига ҳеч қанча бўлмаганди. Корхона маъмурияти суд қароридан норози бўлиб, Олий судга назорат тартибида шикоят қилади. У мазмунан кўриш учун вилоят судига юборилади. Фуқаролик ишлари бўйича вилоят суди раиси Хўжамурод Тоғаев эса, худди шу ҳолатни кутиб тургандай, 2006 йил 2 февраль куни ижро қилинган ишнинг ижросини тўхтатиш ҳақида Узун тумани суд ижрочилари бўлинмасига топшириқ хати беради. Бунга жавобан корхона бошқаруви раиси шу йилнинг 11 февралида бор-йўғи ўн кун ишлаган Қурбоновни ишдан четлаштиради. Ваҳоланки, суд раиси фуқаролик ишини ўрганиб, қабул қилинган суд қарорлари тўғри чиқарилган, деган тўхтамга келади. Назорат шикояти қаноатлантирилмасдан қолдирилганини маълум қилади. Аммо ижрони тўхтатиш ҳақидаги топшириқ унинг "хаёлидан кўтарилади".

Шу тариқа, суд раиси бир фуқарони ташаббус кўрсатиб, сунъий равишда ишдан четлаштиради. Устига-устак — 21 февраль куни суд қарори ижросини тўхтатиш ҳақида у иккинчи бор хат ёзади. Унда "...Суд қарорларининг ижросини даъвогар Ш. Қурбоновга нисбатан қўзғатилган жиноят иши бўйича тергов ҳаракатлари олиб борилаётгани сабабли Ўзбекистон Республикаси ФПКнинг 352-моддаси бўйича тўхтатаман", деб ёзилган. Суд раиси ихтиро қилган «янгилик» «Сурхонпахтасаноат» бирлашмаси раиси Х. Қодировга ҳам хуш ёқади. У ҳам қайсар бухгалтерга бўлган муносабатини қуйидагича баён этади. Айнан келтирамиз...

«Сариосиё туман ГСЗ-2 қишлоғи 7-уй 7-хонадонда яшовчи Бахтиёр Салимов томонидан «Ўзпахтасаноат» уюшмаси ва «Сурхонпахтасаноат» ҳудудий акциядорлик бирлашмаси бошқарув раислари номига юборилган тезкор-шошилинчномасини ўрганиб чиқилганда, корхона раҳбарияти корхонанинг собиқ бош ҳисобчиси Ш. Қурбоновга нисбатан 2006 йил 11январда 1141-сонли жиноят иши бўлатуриб ҳамда уни ишга асоссиз тикланганлиги қарори устидан апелляция шикоят берилганига ҳам қарамай қайта ишга тикланган.

Юқоридагиларни назарда тутиб, ушбу жиноят ишидан тегишли маълумотлар олиниб, бундан буён у томонидан бундай ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш мақсадида Ш. Қурбоновни Меҳнат қонунларига асосан лавозимидан озод қилиш ва у томонидан етказилган моддий зарарни белгиланган тартибда ундириш чора-тадбирларини белгилаб, бу ҳақда бирлашмага ёзма равишда зудлик билан маълум қилинишини сўраймиз». Обрўли ташкилот раҳбарининг пўписасини изоҳлаб ўтиришга ҳожат бўлмаса керак!

Афсуски ҳар икки раис ҳам номақбул йўлни танлаганди. Сабаби раисларнинг хатларида кўрсатилган жиҳат ҳақиқий иш ҳолатига ҳам, процессуал қонунчилик меъёрларига ҳам тўғри келмайди. Чунки Узун тумани прокуратураси терговчисининг 2003 йил 20 декабрдаги қарори билан жиноят ишидан пахта заводи бош муҳандиси Ч. Маматқулов ва ҳиссадорлик жамиятининг бошқа мансабдор шахсларига тегишли қисми материал тариқасида ажратилган. Тергов ҳаракатлари натижасида пахта тозалаш заводи мансабдор шахслари, шунингдек, Ш. Қурбоновнинг ҳаракатларида жиноят таркиби йўқлиги сабабли, ишнинг уларга тегишли қисми ҳаракатдан тугатилган.

Бундан ташқари, суднинг раиси ижрони тўхтатишга асос қилиб олган Ўзбекистон Республикаси ФПКнинг 352-моддасида суд қарорларининг ижросини тўхтатиб туриш ҳолати аниқ-тиниқ кўрсатилган: "Мансабдор шахслар тегишли ҳал қилув қарорлари, ажримлар ва қарорларнинг ижросини назорат тартибида иш юритиш тамом бўлгунига қадар тўхтатиб туришлари мумкин".

Ушбу кодекснинг 219-моддасида эса меҳнат шартномаси ғайриқонуний равишда бекор қилинган ходимни аввалги ишига тиклаш тўғрисидаги ҳал қилув қарорлари дарҳол ижро этилиши назарда тутилган.

Хўш, шундай экан, суд раиси ФПКнинг ушбу моддалари талабларини билмайдими? Нега унда тергов ҳаракати олиб борилаётганлиги сабабли ижрони тўхтатаман, дея янгилик яратаяпти? Ахир бу қонунга мутлақо зид-ку!

Умуман олганда, судьянинг бировнинг конституциявий ҳуқуқини поймол қилишдан мақсади нима экан?!

Қурбон ЭШМАТОВ,
"Халқ сўзи" мухбири.

«Ўзбекэнерго» ДАК ва «Ўзэлектртармоқ» УК раҳбарияти ва жамоаси энергетика фахрияси
Шоҳида Абдураҳимовна АГЗАМОВАнинг
вафоти муносабати билан марҳуманинг оила аъзолари ва яқинларига чуқур таъзия изҳор этади.

«Ўзқишлоқхўжаликмашлизинг» акциядорлик лизинг компанияси жамоаси Маркетинг, техникаларни лизингга бериш ва мониторинг департаменти бошлиғи Баҳодир Таслимовга акаси
Маҳамматжон ТАСЛИМОВнинг
вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Тошкент Педиатрия тиббиёт институти жамоаси институт шифохонаси бош шифокори муовини Тўлқин Ҳошимовга волидаи муҳтарамаси
ИНОБАТ аянинг
вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон миллий телерадиокомпанияси жамоаси «O'zbekiston» телерадиоканали ходимлари Мирзоҳид ва Миршоҳид Раҳимовларга падари бузруквори
МИРСОБИТ отанинг
вафоти муносабати билан таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон миллий телерадиокомпанияси жамоаси «O'zbekiston» ТРК Ижтимоий-сиёсий ва социал-иқтисодий дастурлар бош муҳарририяти бош муҳаррири ўринбосари Моҳинисо Камоловага падари бузруквори
ҲУСАН отанинг
вафоти муносабати билан таъзия изҳор этади.

Ижтимоий-иқтисодий тадқиқотлар маркази жамоаси лойиҳа раҳбари, иқтисод фанлари доктори, профессор Дилдора Каримовага падари бузруквори
МИРСОБИТ отанинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Қадим Туронзаминнинг унумдор, барака қайнаб-тошган далалари, поёнсиз яйловлар тўла чорваси, бу юрт ҳунармандларининг олтин ва кумушдан яратган нодир буюмлари, Турон олтини, ипаги, қоракўл териси, газламалари... Ўтмишда қанақа фотиҳларнинг кўзини ўйнатмади бу бойликлар!..

БОХУЛИЙДАН ҚОЛГАН «МЕРОС»

Тарих ҳазиллари

Милодий 705 йилда араб лашкарбошиси Қутайба ибн Муслим ал-Бохулий Туронзамин устига балою офатнинг қора булутларини бошлаб келди. «Турон ери» деган сўз унинг қулоғига эриш туюлиб, бундан кейин арабчасига бу юрт Мовароуннаҳр деб аталажагини амр этди.

Овруполик сайёҳ ва шарқшунос Херман Вамбери ёзганидай, саҳройи лашкарбоши: нега бу юрт гуллаб-яшнаб туради, деб ҳатто йўлида учраган дарахтларни кестириб ташлатган.

Турон — бой ва юксак маданиятли ўлка эди. Масалан бухоролик Хотун подшоҳнинг оёғидаги дуру жавоҳир билан безатилган этик босқинчиларни ақлдан оздираёзди. Уни ечиб олишди. Туроннинг Бойкент шаҳри, ўз исми-жисмига ярашган бой-бадавлат гўша бўлган. Қутайба лашкарлари бу шаҳардаги олтин идишлар, ҳайкалчаларни ва бошқа ҳунармандчилик буюмларини қиртишлаб йиғди ва улар 150 минг мисқол ҳажмидаги эритилган яхлит тиллога айлантирилди. Қутайбанинг Самарқандда зарҳал қоғоз корхонасига кўзи тушиб, унинг ҳасади яна қўзғади. «Таажжуб, биз ошланган мол терисига хат битсагу, булар зарҳал қоғозларда патқалам юритса» деди ва корхонага ўт қўйдирди. Саҳройи Қутайба Туронзаминини ҳам саҳрога, дашту биёбонга айлантиришга киришди. Каналлар бузилди, экин-ерлар босқинчи лашкарларнинг отларига ўтлоқ бўлди. Сурув-сурув чорва моллари сўйилиб, қозонга ташланди. Боғлар кесиб, ўтин қилинди.

Фақат шугина эмас. Аллома Беруний ёзиб қолдирган: «Қутайба Хоразм маданияти, санъатини ерга кўмди. Хоразм хатини яхши биладиган, халқ тарихи ва ривоятларини ўрганган ва ўз билимини бошқаларга ўргатадиган кишиларни ўлимга маҳкум этиб, буткул йўқ қилиб юборди. Шунинг учун ислом давридан кейин, бу заминда асл ҳаёт тўғрисидаги ҳақиқат билиб бўлмайдиган даражада сирли бўлиб қолди.

Кейин Қутайба хоразмликларнинг китобларини йўқ қилиб, билимдонларини ўлдириб, китоб ва дафтарларини ёқиб, кул қилиб совурганлиги сабабли, ерлик халқ саводсиз қолиб, ўз эҳтиёжларида фақат ёдлаш қувватига таянадиган бўлдилар».

Туронзаминнинг ўзлигини тугатишга қаратилган бундай... ҳасадли сиёсатни Қутайба Самарқандда, Бухорода, Нахшабу Кешда, Тошкенту Фарғона водийсида ҳам шафқатсиз бир тартиб-интизом билан амалга оширди... У Турондан «Т» ҳарфини ҳам қолдирмаслик учун имкон қадар ҳамма чорани кўрди.

Аммо... бу тупроқда ҳеч нарса қолмади десак, жиндак адолатдан бўлмас. Нимадир қолди. Масалан, Қутайба ибн Муслим ал-Бохулий ном-насабидан бизга «мерос» бўлиб, тилимизда «бахил» деган, ниҳоятда бешукуҳ бир ибора қолди...

Тарихнинг аччиқ ҳазилларидан бири шу бўлса керак.

Бу замин дарё-ю тоғлари билан
Қачон бино бўлган? Билмас ҳеч банда.
У мозий шавкати, доғлари билан
Қизиқиш уйғотар кундан-кун манда.

Ўтмишнинг турфаранг қабатларига
Ўйларим бош уриб, қақшайди ёдим:
Ер шарин мана шу сарҳадларида
Илк бор туғ қадаган қайси аждодим?!

Азиз бўлиб қай кун жулдур саҳролар,
Қай замон муқаддас саналган тупроқ?
Не учун қасд айлаб келса доролар
Ажалнинг кўзига тик боққан Широқ?

«Бирлашсак, бизники бўлади очун!» —
Ҳайқириб, от суриб ҳам сўлу ўнгга,
Ёвга ташланаркан бамисли лочин,
Ўшал ҳисни туйгандир Алп Эр Тўнга.

«Будуним, Туроним!..» О, ўтли калом,
Қай аср ўйилдинг битиктошларга?
Эл бўлиб юрт таниш бошланган замон
Алп Тегин бошмиди қутлуғ ҳашарда!?

Ватан, ярадингу ҳар бир соние
Юксалдинг, топталдинг чарх ўйинида.

Букилган қаддингни тиклайин дея,
Қон кечди Менгбурни Аму бўйида.

Қонлар силқиб оқди, бағринг доғлади —
Мазлумлар оҳи-ю қилич жаранги.
Улуғ савашларга чорлаб, боғлади
Соҳибқирон Амир Темур ярангни.

Шу шонли курашлар ёритди йўлинг,
Тийра кечмишингнинг кундузи бўлиб.
Етти иқлим аро довруғ сололдинг,
Мирзо Улуғбекнинг юлдузи бўлиб.

Тенгингни топмади дунёни бўйлаб,
Не кабир зотларнинг буюк салафи.

Ўтди Навоийдек васфингни куйлаб,
Неча Хоразмийлар, неча Насафий.

Сен эдинг, шубҳасиз, Шарқнинг гавҳари —
Шеърият, илму фан, бари бунда жам.
Теграингни дўст-ёрлар қуршаган сари
Кўпайди Бадкирдор ғаламислар ҳам.

Жоҳиллар фош этди йўғу борингни —
Энг ёвуз ғанимдир ғофиллик асти.
Тупроғингни топтаб, талаб заррингни
Бостириб келди-ку қизил алвасти.

Кажрафтор измида қолди ҳур ўлка,
Борлиқни қоплади тўфон, қасирға.

Ўлим ваҳшатини сочди кўр кўлка,
Эркталаб Чўлпону Усмон Носирга.

Оғир кишанларнинг зангин кўрган эл,
Озодлик қўйида бўлгай адолар,
Тўсиқлар дош бермас
тошган каби сел —
Шарқираб оқажак оққан дарёлар!..

Кўксида Ўзликни чўғдек асраган
Авлодга юксалиш ҳар дам ярашар.
Бу қадим маъвога нигоҳ қадаган
Тарих битигидан бохабар башар.

Оқиллик, жўмардлик омондир қонда,
Ҳаяллаб қолмагай нурли келажак.
Мерос ҳуқуқ ила жумла жаҳонга
Ўзбек ўз сўзини яна айтажак.

Асрий синовлардан мардона ўтган
Қаддингга суқланиб қарасам дейман.
Аждодлар кифтида улғайган Ватан,
Фарзанддай корингга
ярасам дейман!..

Сирожиддин РАУФ

GURUNG

Дўппи тикишни мен ҳам ўрганай, бувижон!

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

Сиз сўраган эдингиз

Мустақиллик даврида, ҳозирги бозор иқтисодиёти шароитида мамлакатимизда банклар кўпайди. Давлат ва халқ банклари қаторида анчагина йирик тижорат банклари ҳам вужудга келди. Улар ҳаётимизда муҳим ўрин тутади. Табиий равишда сўрагим келиб қолди: «Банк» нима дегани? Ер юзида илк банклар қачон пайдо бўлган?

Зикрилло ЭСОНОВ,
Навоий вилояти, Кармана тумани.

Банклар қачон пайдо бўлган?

Ҳозирги кунда банклар аҳоли учун шу қадар хилма-хил хизмат турларини кўрсатаяптики, уларнинг таъсирида банк, энг аввало, икки асосий мақсадга хизмат қилишини гоҳида унутиб қўямиз. Биринчидан, банклар аҳолидан омонат жамғармаларини қабул қилади ва уларни муайян фоизлар бериш эвазига ўзида сақлайди. Иккинчидан, фоизли тўловлар олиш асосида жисмоний ва юридик шахсларга кредит (қарз) беради.

Банк иши — тарихнинг ўзидай кўҳна соҳа. Қадимги Бобилда, Мисрда ва Юнонистонда банклар мавжуд бўлган. У замонларда, одатда, одамлар ибодатхоналарга ўз пулларини сақлаш учун ишониб топширишган. Милоддан олдинги 210 йилда Римда, Форум деган яна бир шаҳарда саррофлик (пул алмаштириш ва майдалаш) хизматлари ташкил этилган.

«Банк», сўзининг ўзи ҳам Италияда биринчи марта тилга олинган. Шаҳарларнинг кўчаларида ва дўконларида саррофлар ўтиришган. Итальянча «банко» сўзи «ўриндиқ» деган маънони англатиб, пировардида «банк» тушунчасига асос бўлган.

Ҳозирги маънодаги банк тизими дастлаб 1584 йилда Венецияда, «Банко ди Риальто» банки тимсолида дунёга келган. У одамлардан омонат қабул қилиб олган ва уларга патта (чек) ёзиб берган. 1619 йилда бу банкни «Банко дель Жиро» деган бошқа бир банк ўз тасарруфига олиб, олтин ва кумуш омонат қўйилмалар учун тилхат-патта ёзиб берган. Бу патталардан пул сифатида фойдалана бошладилар. 1609 йилда ташкил топган «Амстердам банки» ҳам шундай тилхат-патталарни қўллай бошлаган ва улар банк пуллари — «банкнот» деб ном олган.

Англияда банк пайдо бўлишидан олдин, 1694 йилгача асосан заргарлар банкирлик вазифасини бажаришган. Америкадаги биринчи очилган банк эса «Шимолий Америка банки» деб аталиб, у 1782 йилда Америка Конгресси томонидан таъсис этилган.

Шундан кейин банклар бошқа давлатларда ҳам вужудга кела бошлади...

Донишларга ҳамдам бўл — Бўлгай сенга ёруғ йўл

Адлу инсоф билан жаҳон гулшани обод бўлур.

***

Адоват эмас, адолат керак.

***

Бир кунлик адолат юз кунлик тоат-ибодатдан яхшироқдур.

***

Агар сизлар бир тан бир жон бўлсангизлар, адоват қилганларни албатта енгасизлар.

Соҳибқирон демишларки...

***

Агар фикрингиз иттифоққа келиб, орзу-ҳавасингиз бир бўлса, фарзандларингиз улғайиб, душманларингиз мағлуб бўлур.

***

Одамлар тарқоқ ва раҳбарсиз бўлсалар, улар бирор нарсага яроқсиздурлар.

***

Кимки оқилона гапни эрларга хос шиддат билан, аямай сўзлаши мумкин, унга қулоқ сол.

***

Ҳар кимдан сўз олиб, кенгаш сўра, аммо маслаҳатнинг яхши-ёмон тарафини ўйлаб кўр, тўғри ва савоблигини ол.

***

Аҳдига вафо қилмаган киши охири жазога мубтало бўлур.

***

Яхшини ёмон кунда имтиҳон қил.

***

Қайси бир навкар нон-туз ҳақини ҳамда вафодорлигини унутиб, хизмат пайтида ўз соҳибидан юз ўгириб сенинг ҳузурингга келса, ундай навкарни ўзингга душман бил...

(Бўрибой Аҳмедовнинг, «Амир Темур сабоқлари» китобидан).

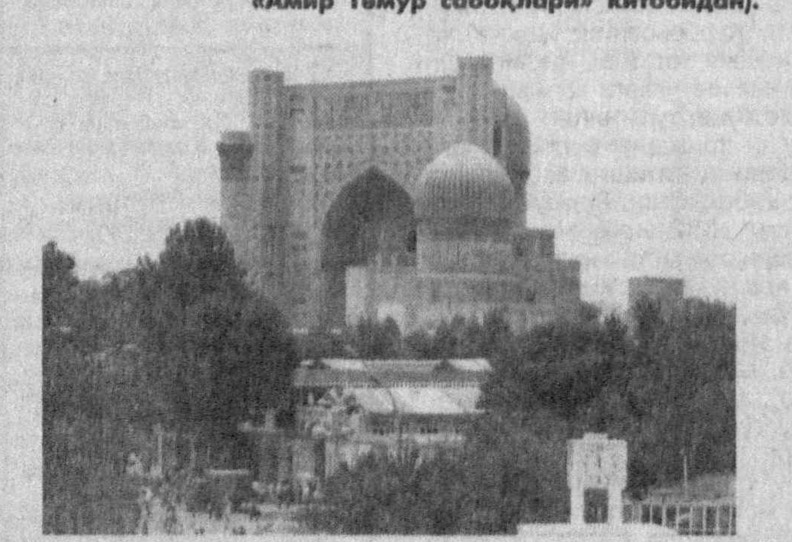

«Афсунгар» қошиқ

ЛУҚМА

Фикр ва сўз эркинлигини ҳар ким ўз қаричи билан ўлчаса ва иш юритса, ғалати ҳодисалар рўй бериши ҳам мумкин.

Масалан, замонамиз китобларидан бирида мана бундай маълумотга дуч келамиз: «...Саид Неъматуллоҳ келганда Хожа Ҳасан Ота пиёз ўтаб турган бўлади. Шу пайтда Саид Неъматуллоҳ каромат қилиб: «Бегона ўтлар! Пайкалдан чиқинглар!» деб айтади ва ҳамма бегона ўтлар йўқолади...»

Китоб муаллифи шу даражада эркинки, ҳатто ўзи ҳам кўнгли чопмаган ривоятларни чиппа-чин ҳақиқат, деб муштарийларга тақдим этади. Маълумки, Имом Бухорий ҳам, Баҳоуддин Нақшбанд, Нажмиддин Кубро, Ҳожа Аҳрор Валий каби буюк диний намояндалар ҳам Аллоҳга оддий бандаликни тан олганлар, бундан фахрланишган. Уларнинг барчаси борлиққа соғлом, тўғри нигоҳ билан қараб, кундалик меҳнат билан, ҳунар билан шуғулланиб, кун кўришган. Ўзларини сира илоҳийлаштиришмаган. Бизга уларнинг шу хислати, улуғ диёнати, юксак имони ва инсофи доимо ибратлидир. Аммо илоҳийлаштириш, ҳатто йўқ сифатларини бор қилиб кўрсатишга уриниш, чираниш, айниқса, бу улуғ пиру алломалар изидан борган Саид Неъматуллоҳ даражасидаги ворисларни «кароматли нафас» соҳибига айлантиришга, пайғамбарлар мавқеига кўтаришга ҳозирги айрим муаллифларда мойиллик кучли.

Халқимизда «Ўйнаб гапирсанг ҳам ўйлаб гапир» деган ўгит бор. Диний арбоблар ҳақидаги асл ҳақиқатларни гапирайлик, ёзайлик. Аммо зинҳор кишини ёқа ушлатадиган лофларга, ёлғонларга берилмайлик. Улуғларнинг пок, тоза руҳи бизнинг ёлғонларимиздан безовта бўлмасин.

Афсуски, бундай бўлмаяпти. Айниқса, бу борада тижорат газеталари — ёлғон қаерда тугайди, чин ҳақиқат қаерда бошланади — бунинг чегарасини унутиб қўйишмоқда. Бир неча йил аввал бир тижорат газетаси «биқинига Қуръон ояти битилиб, дунёга келган қўзичоқ» тўғрисидаги тўқимани кенг тарқатиб, ҳаммани тонг қолдирган эди. Эҳтимол, газета оммабоплиги ва шов-шувга ишқибозлик учун бу фойдалидир, аммо виждон, иймон, ҳақиқат деган тушунчалар ҳам бор-ку?! Ҳар ҳолда «Фикр ва сўз эркинлиги» тор, бачкана манфаатлар қурбони бўлмагани яхши.

Дўппини ёнга қўйиб обдон ўйлашдан кўра, ўйинқароқлик билан гапириш, миш-мишларни ҳеч тап тортмасдан тарқатиш тижорат нашрларининг «йўлига» айланиб қолди, шекилли. «Ҳордиқ» газетасининг шу йилги 25-31 май кунларидаги сонида Саида исмли журналист синглимизнинг Сирдарё вилоятининг Сайхунобод туманида яшовчи жайдари табиб Жумагул Матазимова билан суҳбати чоп этилди. Нима эмиш? Бу табиб аёл «...дўхтирларнинг тиши ўтмайдиган беморлар»ни онасидан мерос қолган қошиқ воситасида даволаяпти экан. Ажабо! Бу қандай афсунгар қошиқ бўлдики, қаршисида Гиппократ ва Ибн Синодан бошланиб, тўхтовсиз ривожланиб келаётган илмий-амалий медицина ожиз қолаётган бўлса? Нега Соғлиқни сақлаш вазирлиги бундай «мўъжиза»дан бехабар? Балки бу «табиблик» ҳам бориб турган навбатдаги лўттибозликдир? Бу гап, эҳтимол, ўша хонаки табибга, бугунги медицинага кибр ила қараётган газетагагина зарурдир? Ушбу саволларга жавоб топилмаса, аҳолини яна бир миш-миш чалғитиши, бу орада, қанча соддадил одамлар Сирдарёга елиб-югуравериб боридан айрилиши, аммо қилчалик шифо топмай, чув тушиб қолиши мумкин. Ҳа, азбаройи, баъзи газеталарнинг «фикр ва сўз эркинлиги» дастидан! Бу ойдинлик киритиладиган масала.

Икки масал

Кўпик

— Эй инсон, — деди охир-оқибатда тоқати тоқ бўлган Кўпик, — адоватли қарашларингдан жуда-жуда толиқдим, билсанг. Дарё сиртида оппоқ кўпириб, тошиб пайдо бўлганим заҳоти сенинг авзойингда, албатта, истеҳзо, киноя жилва қилади. «Атиги кўзни алдовчи кўпиксан-да» деб менга заҳархандa қиласан.

Фақат шундай таҳқирлаш билан чеклансанг, майли эди. Йўқ, асрлар мобайнида мени таҳқирлашда тобора чуқурлашаяпсан. Айниқса, сенинг қавмингдан бўлган шоир, ёзувчи деган бир тоифа бор. Уларнинг топиб олгани мен. Маломатдан бошимни чиқаришмайди. Мени нималарга ва кимларга ўхшатишмади улар? Мағзи пуч, аммо ҳаёт дарёси сийнасида пуфакдай қалқиб, сохта жило ила нимаики одамзот кўзига чалинса, уни менга менгзашгани менгзашган. Ўша шоир-ёзувчи деганларнинг «кароматли» сўзи воситасида менинг ўзим ҳам бу тирик борлиқда ёлғиз эмаслигимни тобора аниқ ҳис этяпман. Қарасам, сиз — одамлар орасида ҳам мен сингарилар оз эмасга ўхшайди. Аравани қуруқ опқочадиган, сафсатабоз, маҳмадона, мулла миршуруқ кимсалар, ёким дейлик, кўпчилик орасида ҳуда-беҳудага товланиб кўринишга мойил, шуҳратпарастлик қонини заҳарлаган зотлар борки, улар менинг маънавий биродарларим бўлиб чиқяпти.

Қаранг, ўзи нима қиляпман? Ҳасратимни достон қилиб, дунёда «кўпиклар» кўплигидан беихтиёр хурсандчилигимни изҳор этишга киришиб кетдимми, дейман?

Нафсиламбирини айтганда, ҳақсан. Мен, чиндан ҳам дарё юзида буриқираб, олқиндидай кўпириб, кўзни қамаштираман. Боққанингда, дарё бир четда қолиб, назаринг менга чалғийди. Атрофингда юрган анча-мунча усти ялтироқ, ичи қалтироқ тоифаларга ўхшашлигим ҳам рост. Фикрингни рад эта олмайман.

Лекин энди менинг бир эътирозимга ҳам оқилона қулоқ тут, эй одам боласи! Дарёга қарайсан: ёлғиз кўпикни кўрасан. Аммо, бу кўпик дегани ўзи қаёқдан пайдо бўлади, деган ўй миянгда меҳмон ҳам бўлмайди. Ахир, қанча ёмон кўрма, лекин мен осмондан тушмаганман. Мен ҳам, бамисоли сендай — табиат фарзандиман. Гарчи тўлқинлар сиртида хуружланиб, оппоқ пишқириб, зоту зурриёдсиздай турсам-да, лекин мен ҳам бир ўсимтаман. Илдизим — дарёда. Менинг туғилишим, беҳуда кўпириб, товланиб кўринишим учун дарёда шароит бор, озуқа етарли...

Хуллас, кўзингни каттароқ оч: биз — кўпикларнинг сабабини... дарёдан изла.

Кунгабоқар

— Э-э, худо бандалари! Менинг офтобга, кунга боқиб туришим негадир сизга доимо кулгули туюлаверади. Мен ҳақимда нималар демайсиз? Тўғри, мен бор вужудим ила Қуёшга интиламан, талпинаман. Қуёш ботгач, бошим хам бўлиб қолади. Шу куйи, тун оғушида мудраб, тушимда Қуёш момони кўраман. Ғира-шира тонгда яна вужудим жонланиб, ички бир сезги ила юзимни тоғлар ортидан юз кўрсатиб келаётган офтобга буриб, унинг илк нурларини ер юзида биринчилардан бўлиб қаршилайман. Яна узун кун унга маҳлиёман.

Аммо менинг бундай ҳаёт тарзим, эй худо бандалари, Сизларга ғалати туюлгани-туюлган. Менинг оламни унутиб, Қуёшга маҳлиё бўлишим «ялтоқилик» деб баҳоланади. Мени ўзларингга ўхшатасизларми-ей. Чунончи, орангизда ким кўринган товламачи, хушомадгўй кимса бўлса, назарингизда, улар менга ўхшаб кетаверади. Ёки бошқача гаплар ҳам бор. Бир шоир менинг тўғримда антиқа сўзларни айтибди.

Кунгабоқар, кунгабоқар,
Кунгабоқар — кимга боқар?
Кимки берса, ўғит ва сув,
Кунгабоқар шунга боқар...

Қара-я, худди қўшиқнинг ўзи! Лекин менга берган ўғити ва сувини миннат қилгани қизиқ. Ахир ўғит ва сув берсанг — ўз манфаатингни ўйлаб шундай қилгансан. Қарашган бўлсанг, қуруқ қўйгганим йўқ. Рапидадай юзимни Қуёшга тоблайвериб, писта доналаримни обдон пишириб етилтирсам, бас, бир кун бошимни танимдан шартта жудо қиласан. Донларимни битта қўймай қоқиб ейсан. Кўчага чиқариб пуллайсан ҳам. Мана, нима учун менга сув ва ўғит берасан! Аслида, бундай майда, миннатли ҳис-туйғуларингни шеърга солганинг учун мен эмас, сенинг ўзинг бошқалар олдида уялишинг керак, юз бўлса. Қолаверса, ўғит ва сувни битта менга беряпсанми? Пахтага ҳам берасан, ғаллага ҳам. Нафсиламбирини айтганда, сўнгги пайтларда бу масалада ҳатто меъёрни унутиб қўйдинг. Бўлмаса, ўзинг, болаларинг ейдиган қовун-тарвузга, помидору бодрингга, сабзию пиёзга ўғитни нега тиқиштиряпсан? Еганинг заҳар бўлиб кетаётганини хаёлингга ҳам келтирмайсан. Э-э, бироз ҳаддимдан ошдим. Сенинг тийиқсиз қилмишларинг таъсирига тушиб қолиб, қизишиб кетиб, ўзим ҳам бироз сурбетлашай дедим. Ортиқча аччиқ-тизриқ гапларни айтиб юборган бўлсам, узримни қабул қил. Лекин адолатли таъналаримни тўғри тушунарсан, деб умид қиламан. Демоқчиманки, берган ўғитинг, сувинг учун олдингда уялиб қолаётганим йўқ. Юзим ёруғ. Ўзимни-ю ҳосилимни бутунлай сенга бағишлаяпман. Хуллас, «Кунгабоқар — шунгабоқар» деган киноянг ўзингга сийлов. Мен боқсам офтобга, нурга, кунга боқаман ва бундан уялмайман. Ораларингиздаги ялтоқи, сермулозамат, хушомадгўй кимсаларнинг касрига мен қолмай-да!

Фикрингни бир тафтиш қилиб, танангга ўйлаб кўр, эй худо бандаси! Қачондан буён нурга, кунга талпиниш, меҳр уят бўлиб қолди?

Саҳифани М. САФАРОВ тайёрлади.

Халқ сўзи
Народное слово

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир ўринбосари Ш. ЖАББОРОВ

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 001-рақам билан рўйхатга олинган.
Буюртма Г — 857. 27344 нусхада босилди,
ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2

ТЕЛЕФОНЛАР:
Газетхонлар билан алоқа ва минтақалар бўлими 133-52-55;
Котибият 133-10-28; Эълонлар 136-09-25.

Газета IBM компьютерида терилди ва операторлар Жамшед Тоғаев ҳамда Баҳодир Файзиев томонидан саҳифаланди.

Таҳририятга ҳажми 5 қоғоздан зиёд материаллар қабул қилинмайди.

t -Тижорат материали

МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП,
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.
Навбатчи котиб — Ю. Ҳамидов.
Навбатчи муҳаррир — Б. Эгамқулов.
Навбатчи — Қ. Эшматов.
Мусаҳҳиҳ — Ш. Машраббоев.

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41. ЎзА якуни — 21.00 Топширилди — 21.30 23456